

Sør-Aurdal kommune

Årsmelding og regnskap 2014

INNHALDSFORTEGNELSE:

RÅDMANNENS HOVEDKOMMENTARER.....	3
TJENESTEPRODUKSJON	5
NØKKELTALL, BEFOLKNINGSENDRINGER	5
PERSONAL OG ORGANISASJON.....	7
ØKONOMI.....	12
SENTRALADMINISTRASJONEN.....	17
TJENESTESTEDER.....	27
KOMMUNENS FINANSFORVALTNING.....	58
GENERELT/MÅLSETTING	58
FINANSPORTEFØLJENS SAMMENSETNING.....	58
LÅNEPORTEFØLJEN	58
PLASSERINGSPORTEFØLJEN	59

RÅDMANNENS HOVEDKOMMENTARER

Året 2014 har vært et år med mange og ulike utfordringer

- igangsatt eiendomsskattetakseringsprosjekt
- bygging / organisering av VLMS
- bygging av nytt renseanlegg
- omfattende utredning av driftstilpasningsprosjekt

for å nevne noen av de mest omfattende prosjektene.

Det er utført godt arbeid i de ulike tjenestene og det har vært levert gode tjenester til kommunens innbyggere.

Det legges også ned betydelig arbeidsinnsats gjennom interkommunalt samarbeid og interkommunale prosjekter.

Ny helse- og omsorgstjenestelov og folkehelselov trådte i kraft 01.01.12 - dette som følge av samhandlingsreformen. Lovverket pålegger kommunene nye oppgaver, og vi er pålagt å samhandle innad mellom ulike deltjenester i egen kommune, med andre kommuner og med helseforetakene. Vi skal forebygge mer for å forhindre at folk blir syke og ha behov for sykehusinnleggelse, samt behandle mer lokalt i forhold til det pasientene trenger behandling for.

Innen 01.01.16 skal kommunen sørge for tilbud om døgnopphold for helse- og omsorgstjenester til pasienter og brukere med behov for øyeblikkelig hjelp.

Nytt Lokalmedisinsk senter i Valdres (VLMS), ble overlevert kommunene i januar 2015. Bygget skal bl.a. huse ny legevakt, spesialistpoliklinikk drevet av Sykehuset Innlandet (med dialyseavdeling, røntgenavdeling, diabetespoliklinikk osv), intermediaeravdeling med 2 akuttsenger, som vil være kommunenes tilbud om døgnopphold for pasienter med behov for øyeblikkelig hjelp (fra 01.01.16). I tillegg til selve byggeprosjektet, har det i 2014 vært jobbet med å lage rutiner for bl.a. hvordan pasientflyten i regionen skal være – hvilke pasienter skal behandles i egen kommune, på VLMS og i sykehus. Dette har alle kommunene vært med på å utarbeide. I løpet av første halvår 2015, er alle de interkommunale tjenestene ment å settes i drift.

I forbindelse med samhandlingsreformen ser vi at det går mye tid til regionalt samarbeid – noe som er nødvendig, men som også er ressurskrevende! Vi ser også at det er større utfordringer i egen kommune, med mer ansvar som blir tillagt oss og som også er ressurskrevende. Utfordring med å drive enda mer forebyggende arbeid som kan være vanskelig å få gjort ”nok av”, men som vil gi gevinster på lengre sikt er også viktig å prioritere.

Rådmannens internkontroll skal bl.a. sikre

- helhetlig styring
- oppfølging av vedtatte mål
- overholde lover og regler

Sør-Aurdal kommune sitt styrings- og rapporteringssystem benyttes både i politisk og administrativ styring og resultatvurdering, og det legges særlig vekt på kvalitet og ressursbruk.

Det benyttes standardiserte bruker- og medarbeiderundersøkelser utarbeidet av KS og kvalitetsnettverket bedrekommune.no. Ved å benytte seg av disse standardiserte undersøkelsene kan Sør-Aurdal sammenlignes med andre kommuner og med seg selv ved å følge utviklingen fra år til år.

Medarbeider og brukerundersøkelser gjøres annet hvert år, således ingen i 2014.

Virkemidler i rådmannens internkontroll

- delegasjonsreglement
- etikkreglement
- planstrategi

- finans- og økonomireglement
- kommuneplanen
- rapportering fra administrasjon til kontrollutvalg
- rapportering fra kontrollutvalg til kommunestyret
- internkontrollsystemet – Kvalitetslosen
- kommunens styringssystem – årshjul, herunder økonomirapportering

Kommunen har gjennom KS konsulent fått utarbeidet en KOSTRA analyse for å synliggjøre ressursbruk, dekningsgrader og prioriteringer i den kommunale tjenesteproduksjonen. Det ble igangsatt en prosess med en gjennomgang av tjenestestrukturer, nivå på tjenester og organisering av tjenestene, for å redusere utgifter og/eller øke inntekter med 5 mill. kr. i 2014 og 15 mill. kr. i 2015. Prosjektrapporten omfattet områdene:

- Skole
- Pleie og omsorg
- Helse- familie og barnehage
- Organisering merkantile funksjoner og kultur

Innsparingstiltakene som ble lagt fram var i sum ikke tilstrekkelig til å nå de måltallene som var satt. Det ble i kommunestyremøtet vedtatt en prosess med vurdering av ulike modeller innenfor skolestruktur, og også nødvendige strukturendringer innenfor kommunens øvrige tjenester.

Det ble høsten 2014 igangsatt eiendomsskattetakseringsprosjekt, og vedtak om innføring av eiendomsskatt ble gjort i budsjettmøtet i kommunestyret i desember 2014.

Økonomisk sett så har året 2014 vært et dårlig år, med et planlagt negativt netto driftsresultat, for å tilpasse oss nye inntektsrammer bl.a. ved gjennomføring av eiendomsskattetakseringsprosjekt. Finansiering av eiendomsskattetakseringsprosjektet ble gjort ved bruk av disposisjonsfond. I tillegg ble også budsjettet for 2014 saldert med bruk av disp fond. Således var 2014 et unntaksår, i vedtatt økonomiplan er gjennomføring av omfattende driftstilpasningsprosjekter og utvidet eiendomsskatt forutsetninger som vil gi et netto driftsresultat mellom 0,93 og 3,27% av sum driftsinntekter. I 2014 har vi en svikt i skatt/ramme på om lag 686.000 kr. i forhold til regulert budsjett. Likevel er vi kommet ut med et bedre netto driftsresultat enn budsjettet, bl.a. gjennom innsparing i drift ved stram budsjettstyring i tjenestene (utgjør om lag kr 2,3 mill). Det er en utfordring for kommunen at vi stadig må forholde oss til usikre rammebetingelser. Det er svært krevende å måtte gjennomføre stadige driftstilpasninger og samtidig opprettholde gode tjenester til befolkningen. Kravene til omfang og kvalitet i tjenestene er økende, samtidig som det økonomiske handlingsrommet svekkes. Det fører til økt press på medarbeiderne på alle nivåer, og stiller store krav til godt lederskap både administrativt og politisk. Lojalitet til fellesskapet og gode løsninger for Sør-Aurdalssamfunnet sett i helhet er viktig.

Beredskap

I forbindelse med åpningen av den nye vegen Fønhus- Bagn var det i 2014 fokus på kompetanseheving i forhold til håndtering av større ulykke/brann i den nye Bergsundtunellen. Før tunellen ble åpnet ble det arrangert øvelse og kurs i tunellen for blålysetatene i samarbeid med Statens Vegvesen. Det ble samtidig arrangert en øvelse for kriseteamet i Sør-Aurdal.

Politisk organisering og saker

	<i>Møter</i>	<i>Saker</i>	<i>2013</i>
Kommunestyret	7	67	78
Formannskapet	11	38	47

TJENESTEPRODUKSJON

- Det gjennomføres mange og ulike prosjekter i skolene, bl.a. prosjekter på fysisk aktivitet.
- Prosjekt «Den gode skoleeier» - målsetting om å skape et tettere samarbeid og en bedre kommunikasjon mellom ulike nivå, politikere, administrasjon og lærere.
- Kulturskolen har få på venteliste
- Implementering av samhandlingsreformen
- Tildelingskontoret har vært i drift hele 2014
- Alle som har hatt behov for avlastning, lang – og korttidsplass ved sykehjemmet har fått det
- Kommunen har også i år klart å ta i mot alle utskrivningsklare pasienter innen fristen.
- Oppstart med dagtilbud for hjemmeboende demente
- Økning antall besøk i hjemmetjenesten.
- Økende behov for trenings-/avlastningsleilighet på Synneisbakkin
- Omfattende behov gjør at det stilles store krav til kompetanse i miljøarbeidertjenesten
- Stor etterspørsel etter arbeidsplasser ved Tingvolltoppen
- Det har vært utfordrende å få økonomisk stabil drift for brukergruppen ved Fekjærtunet.
- Planarbeid i forbindelse med erstatning for C-blokk (SAUS/Fossvang)
- Planarbeid i forbindelse med E 16
- Full barnehagedekning, de som ønsker får plass i kommunens barnehager
- Utarbeidet kompetanseplan for barnehagene
- Mange ulike prosjekter i gang i barnehagene, godt felles samarbeid i valdres
- Godt tverrfaglig samarbeid, barnehage, fysioterapi og helsestasjonen
- De aller fleste som har gått ut av intro-ordningen for innvandrere og fortsatt bor her, har fått seg fast arbeid, eller er under utdanning
- Godt kvalifisert personell på helsestasjonen, alle barn i alderen 0-5 år får tilbud i hht veileder, likeså i skolehelsetjenesten
- Legekontoret har startet opp med e-portal, elektronisk timebestilling og reseptfornyelse
- Prosjekter tilknyttet næringsutvikling og bolyst, Fønhusprosjektet og bolystprosjektet i Bagn.
- Revisjon av kommunedelplanen Teinevassåsen / Søbekkseter videreført i 2014.
- Synliggjøring av folkehelsearbeidet i kommunen
- Bygging av nytt avløpsrenseanlegg
- Vedtatt boligsosial handlingsplan
- Vedlikeholdsplan for kommunale bygg, samt gjennomføring av mange vedlikeholdstiltak på kommunale bygg
- Igangsatt eiendomsskattetakseringsprosjekt .
- Totalt sykefravær i Sør-Aurdal kommune var i 2014 på 9,4% mot 8,9% i 2013 og 7,1% i 2012.

NØKKELTALL, BEFOLKNINGSENDNINGER

- Innbyggertallet gikk ned med 39 personer i 2014. Antall innbyggere i Sør-Aurdal pr. 1/1-15 var 3.094.
- Arbeidsledigheten pr. februar 2015 var på 2,0 %.

Befolkningsutvikling

År	Folke- mengde 1. januar	Levende- fødte	Døde	Fødsels- oversk.	Inn- flytting	Ut- flytting	Netto- flytting	Folke- tilvekst	Endring i %
2001	3 367	32	51	-19	113	109	4	-15	-0,45 %
2002	3 352	36	42	-6	107	127	-20	-26	-0,78 %
2003	3 326	42	72	-30	104	149	-45	-75	-2,25 %
2004	3 251	32	42	-10	133	109	24	14	0,43 %
2005	3 265	27	42	-15	117	124	-7	-22	-0,67 %
2006	3 243	31	43	-12	82	119	-37	-49	-1,51 %
2007	3 194	27	35	-8	122	132	-10	-18	-0,56 %
2008	3 176	34	39	-5	121	88	33	28	0,88 %
2009	3 204	31	52	-21	112	109	3	-18	-0,56 %
2010	3 186	17	32	-15	125	133	-8	-23	-0,72 %
2011	3 164	35	48	-13	129	126	3	-10	-0,32 %
2012	3 154	25	40	-15	134	126	8	-7	-0,32 %
2013	3 147	23	36	-13	132	133	-1	-14	-0,45 %
2014	3 133	30	42	-12	154	181	-27	-39	-1,24 %
2015	3 094								
Gj.sn. siste 10 år		28	41	-13	123	127	-4	-17	-0,55 %
Gj.sn. siste 5 år		26	40	-14	135	140	-5	-19	-0,61 %

Kilde: SSB. Sør-Aurdal kommune har hatt en negativ befolkningsutvikling de siste år. I år 2001 var antall innbyggere 3 367, mens det pr 31.12.14 er 3 094, altså en nedgang i folketallet på 273.

Prognose for befolkningsutviklingen

Det er ulike prognoser å benytte for å vurdere befolkningsutviklingen framover. I de fleste sammenhenger er det SSB sine prognoser for MMMM, som står for middels nivå for henholdsvis fruktbarhet, levealder, innenlands flytting og nettoinnvandring som blir brukt i sammenligning mellom kommuner, men for Sør-Aurdal ser det ut til at tall hentet fra SSB sine prognoser, LLLL, som står for det laveste nivået for henholdsvis fruktbarhet, levealder, innenlands flytting og nettoinnvandring er det som for tiden «treffer best». For ordens skyld tar vi med begge prognosene:

Tallene viser en fremskrevet prognose for de neste 15 årene.

Tabell LLLL, som står for det laveste nivået for henholdsvis fruktbarhet, levealder, innenlands flytting og nettoinnvandring

	2014	2019	2024	2029
0-5 år	176	164	157	153
6-12 år	249	244	223	203
13-15 år	116	119	106	94
16-19 år	167	153	142	137
20-44 år	805	792	754	744
45-66 år	948	945	943	911
67-79 år	427	464	471	466
80 år og eldre	206	183	195	214
	3 094	3 064	2 991	2 922

Nedgangen i folketallet og alderssammensetningen er en utfordring for kommunen. Prognosen viser at i løpet av de neste 15 årene vil antall barn og unge reduseres med 121, den yrkesaktive delen av befolkningen reduseres med 98, mens aldersgruppen 67 år og eldre vil øke med 47 personer.

Dersom denne prognosen slår til må kommunen foreta nødvendige endringer i tjenestetilbudet tråd med endringer i befolkningen, altså en nødvendig omfordeling av midler.

Tabell MMMM, som står for middels nivå for henholdsvis fruktbarhet, levealder, innenlands flytting og nettoinnvandring.

	2014	2019	2024	2029
0-5 år	176	192	182	193
6-12 år	249	246	233	230
13-15 år	116	119	110	98
16-19 år	167	154	143	139
20-44 år	805	800	781	775
45-66 år	948	951	953	936
67-79 år	427	472	484	486
80 år og eldre	206	194	215	257
Sum	3 094	3 128	3 101	3 114

PERSONAL OG ORGANISASJON

Den overordnede personalforvaltningen skal sikre at arbeidsgiver har en helhetlig personalpolitikk, og at denne utøves innen rammene av gjeldende lov-, avtale- og regelverk. Dette arbeidet omfatter f.eks. driftsoppgaver som bistand til tjenestelederne og koordinering ved ansettelser og ved søknader om permisjoner, tilrettelegging av grunnlag for lønns- forhandlinger, samt forvaltnings- og utviklingsoppgaver vedr. arbeidsmiljø, kompetanse-utvikling, sykefravær mv.

Organisasjonen Sør-Aurdal kommune hadde i 2014 291,36 budsjetterte faste årsverk. Årsverkene fordelte seg slik på sektorene:

- Helse- og omsorgstjenestene inkl. innvandrerhj./skole.: 149,95
- Barnehage: 30,60
- Grunnskole / SFO / Kulturskole / Bibliotek: 67,71
- Teknisk drift., plan, næring, kultur: 29,80
- Administrasjon og øvrige still. (ledelse, økonomi- og personalforvaltn., merkantile tj., innkjøp, htv.): 13,30

Administrasjonsrådet

Administrasjonsrådet har sin myndighet med grunnlag i Lokal avtale om medbestemmelse i Sør-Aurdal kommune. Rådet består av respektive tjeneste- eller avdelingsleder, fagleder personal og en hovedtillitsvalgt. Rådet gjør vedtak i de driftssaker på personalområdet som etter delegasjonsreglement ikke kan avgjøres administrativt.

Antall saker behandlet i rådet i 2014: (Tallene for 2013 i parentes): **159** (183)

- *Ansettelser:*
 - i faste stillinger: **36** (84)
 - i vikariater / midlertidige stillinger: **58** (52)
- *Søkn. om permisjon / redusert stilling:* **61** (42)
- *Andre:* **4** (5) (konstituering, lønsspørsmål, omplassering, reglement, støtte til etterutd. m.m.)

Ingen saker ble anket inn for formannskapet i 2014.

Administrative vedtak

Personalsaker som i h.hold til gjeldende regelverk blir regnet som kurante, og ansettelser på inntil 6

måneders varighet, blir etter delegasjonsreglementet avgjort administrativt.

Antall saker behandlet i 2014: (Tallene for 2013 i parentes)

- *Ansettelser:* **152** (138)
- *Andre:* **11** (19) (konstituering, lønn, omplassering, redusert arbeidstid, tilsk. til kjøp av databriller)
- I tillegg blir det fattet kurante vedtak ute ved tjenestestedene om permisjoner i h.hold til permisjonsreglement, dvs. enten velferdspemisjoner eller permisjon i forb. med offentlige verv, og i h.hold til Arbeidsmiljølov og Hovedavtale.

Lokale lønnsforhandlinger

Med virkning fra 01.07.14 ble det gjennomført lønnsforhandlinger med hjemmel i HTA kap. 4.A.1. I sentralt tariffoppgjør avtalte partene å avsette 1% av lønnsmassen i 2013 til lokale forhandlinger. For Sør-Aurdal kommune utgjorde dette en pott på kr 966 256,-.

Med virkning fra 01.05.13 ble det gjennomført lønnsforhandlinger med hjemmel i HTA kap. 5.2 (akademikergruppene m.fl.).

Alle lønnsforhandlingene resulterte i enighetsprotokoller med unntak av forhandlingene med Delta i kap. 4.A.1, hvor det ble brudd, og resultatet ble forhandlet fram sentralt.

Med samme virkningsdato ble det gjennomført lønnsvurdering- og regulering med hjemmel i HTA kap. 3.4.1 (øverste administrative ledelse).

Det er ingen pott knyttet til forhandlingene i kap. 3 og 5.

Generelt

I 2014 ble flere sentrale reglement og retningslinjer på personalområdet revidert:

Arbeidsreglementet, ansettelsesreglementet og permisjonsreglementet. Det samme ble Lokal avtale om medbestemmelse.

Det var også knyttet mye arbeid og forberedelser til iverksetting av «A-melding» i lønns- og personalsystemet. A-meldingen erstatter fra 01.01.15 tre tidligere statlige rapporteringer: Sykefravær til SSB, ansattopplysninger til NAV sitt AA-register og skatt- og arbeidsgiveravgiftsopplysninger til Skatteetaten.

Elektronisk innlesing av skattekortopplysninger ble innført fra 01.01.14.

Arbeidsmiljø

Helse- miljø og sikkerhet:

Til grunn for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet ligger Sør-Aurdal kommunes HMS-håndbok og rutiner nedfelt i denne. Håndboken pålegger bl.a. ledere, i samarbeid med verneombudene, å gjennomføre årlige vernerunder på den enkelte arbeidsplass, og å gjennomføre jevnlige risikoanalyser når det er behov for dette.

Sykefravær

Totalt sykefravær i Sør-Aurdal kommune var i 2014 på 9%, mot 8,9% i 2013. Fraværet varierer til dels betydelig mellom de ulike sektorene, på lik linje med i øvrige kommuner.

- Egenmeldt fravær av mulige dagsverk: 0,9%
- Legemeldt fravær av mulige dagsverk: 8,1%.

Totalt sykefravær var på 9,4 % (9,9% i 2013) for kvinner og 6,5% (4,8% i 2013) for menn.

Til grunn for kommunens arbeid med å forebygge sykefravær /øke nærvær, ligger bl.a. lokal handlingsplan for forebygging av sykefravær, IA-avtalen, lokale seniorpolitiske retningslinjer og Sør-Aurdal kommunes HMS-rutiner/internkontrollhåndbok.

Arbeidsmiljøutvalget

Arbeidsmiljøutvalget hadde i 2014 6 saker til behandling. Dette gjaldt:

- Revisjon av Sør-Aurdal kommunes seniorpolitiske retningslinjer
- Sykefraværet i Sør-Aurdal kommune i 2013
- Årsrapport for bruk av bedriftshelsetjeneste i 2013
- Rapportering av avvik innen helse, miljø og sikkerhet (2 saker)
- Sør-Aurdal kommunes budsjett for 2015 og økonomiplan 2015-2018

Bedriftshelsetjeneste

Sør-Aurdal kommune er tilknyttet Hallingdal og Valdres bedriftshelsetjeneste (HAVA). Det er inngått avtale om kjøp av totalt 80 timer bedriftshelsetjeneste pr år.

I 2014 ble timerammen som er avtalt med HAVA benyttet til bistand på følgende områder:

- Arbeidsmiljøutvikling ved en av kommunens skoler
- Arbeidshelseundersøkelser av renholderne
- Kurs i forflytningsteknikk ved Sør-Aurdalsheimen og i hjemmesykepleien
- Inneklimaundersøkelser
- Deltakelse i AMU-møter
- Plan- og evalueringsmøter

Kompetanse

Av større kompetansetiltak nevnes:

- Strategisk kompetanseplan for helse og omsorg er grunnlaget for prioritering av kompetansehevende tiltak for de ansatte innen denne sektoren. Tiltak som det er gitt statlig støtte til gjennom regional kompetanseplan for Valdres (se nedenfor) kommer i tillegg.
- Det ble også i 2014 søkt regionalt i Valdres om kompetansemidler gjennom *Kompetanseløftet 2015*. Regionen ble med grunnlag i regional handlingsplan tildelt kr. 1 845 500,- til grunnutdanning av verne- og sykepleiere, til utdanning av helsefagarbeidere, videreutdanning i rehabilitering og ledelse, til aktiv omsorg og Demensomsorgens ABC.
- I 2014 ble det utarbeidet og vedtatt felles retningslinjer i Valdres for arbeidsgiverstøtte til ansattes videreutdanning.

Det vises for øvrig til det enkelte tjenestesteds årsmelding for mer informasjon om spesifikke kompetansehevingstiltak som er gjennomført i 2014.

Likestilling

I h.hold til Likestillingslovens §1a plikter kommunene gjennom sin årsberetning å "...redegjøre for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i virksomheten....." Noen relevante fakta for 2014:

Tabell 1: Andel kvinner og menn av totalt antall ansatte

2013		2014	
Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
82%	18%	77%	23%

Hovedårsak til en økt andel menn er at brannkonstabler, som har svært små stillingsbrøker, tidligere har ligget med en stillingstype i lønssystemet som har gjort at de ikke har vært med i tellegrunnlaget. Disse er utelukkende menn.

Tabell 2: Andel kvinner og menn fordelt på sektorer

	2013		2014	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Sentraladministrasjon	85%	15%	85%	15%
Plan/næring/utbygging	40%	60%	14%	86%
Undervisning	74%	26%	73%	27%
Barnehage	97%	3%	96%	4%
Helse- og sosiale tjenester	91%	9%	92%	8%
Teknisk drift inkl. renhold	42%	58%	36%	64%

Tabell 3: Fordeling av kvinner og menn på ledernivå

	2013		2014	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Totalt antall ledere	32(73%)	12(27%)	28(68%)	13(32%)
Fag-/mellomledere	24	10	21	11
Tjeneste-/ avd.ledere	8	1	7	1
Rådmann	0	1	0	1

Tabell 4: Deltidstilsatte fordelt på kjønn

	Andel deltidstilsatte av tot ant		Andel deltidstilsatte av tot ant	
	kvinner		menn	
	2013	2014	2013	2014
	64%	64%	41%	54%

Økningen i andelen deltidstilsatte menn har samme forklaring som over; at deltidstilsatte brannkonstabler nå er med i tellegrunnlaget.

Tabell 5: Utvikling i gjennomsnittlig stillingsprosent, fordelt på kjønn

År	Kvinner	Menn
2008	68,87	81,42
2009	69,96	75,37
2010	72,82	81,18
2011	73,61	80,81
2012	75,10	82,00
2013	74,54	79,66
2014	76,58	80,33*

- I gjennomsnittlig stillingsprosent for menn har en valgt å utelate brannkonstabler i 2,16% stilling, jfr over, for at tallet skal være sammenlignbart med tallet for tidligere år.

Tabellen over viser at gjennomsnittlig ansettelsesprosent for kvinner har økt med 7,71 prosentpoeng fra 2008 til 2014, mens den for menn er redusert med 1,09 prosentpoeng i samme periode.

Arbeidsgiver arbeider for å øke den gjennomsnittlige stillingsstørrelsen ved å følge HTA sin bestemmelse om fortrinnsrett for deltidstilsatte ved ledighet, og ved å sørge for at deltidstilsatte blir gjort kjent med ledige stillinger i organisasjonen. Temaet blir jevnlig drøftet med de hovedtillitsvalgte i de faste informasjons- og drøftingsmøtene. Hovedtyngden av deltidsstillinger finnes innen turnusområdene, og partene i arbeidslivet er enige om at muligheten for å øke gjennomsnittlig stillingsbrøk er nært knyttet til hvor mange helger i året den enkelte ansatte er villig til å arbeide. I 2014 ble det i tråd med Lokale retningslinjer for redusert bruk av deltid, gjennomført

en ny kartlegging av ufrivillig deltid. Svarprosenten var lav – på 42%. Av de deltidstilsatte som deltok i undersøkelsen, svarte 58% at de hadde den stillingsstørrelsen de selv ønsket seg. For mer detaljerte resultater, vises til rapport og sak i Arbeidsmiljøutvalget.

Tabell 6: Kvinneres grunnlønn i % av menns

Justert for	2012	2013	2014
Alder	93	96	96
Ansattgruppe	100	100	101
Stillingskode	100	100	100
Utdanning	103	105	104

Tabellen over viser kvinneres grunnlønn i prosent av menns når faktorene alder, ansattgruppe, stillingskode og utdanning holdes konstant. Dvs at når du f.eks. sammenligner menn og kvinner i samme aldersgruppe, har kvinner i 2014 96% av menns grunnlønn, mens de har høyere grunnlønn enn menn innenfor samme ansatt- og utdanningsgruppe, og de tjener det samme når de har samme stillingskode.

Tabell 7: Prosentvis endring i gjennomsnittlig grunnlønn i Sør-Aurdal kommune

	2012-2013	2013-2014
I alt	0,6	3,5
Kvinner	1,3	3,6
Menn	2,3	3,5

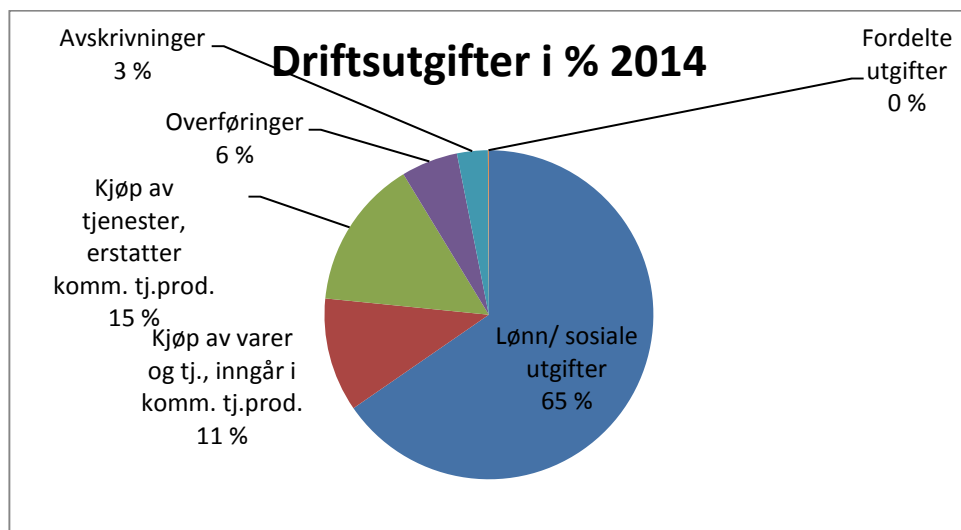
Etnisitet og nedsatt funksjonsevne

Sør-Aurdal kommune følger strengt kvalifikasjonsprinsippet ved tilsetting i ledige stillinger, dvs at diskriminering eller utelukkning av søkere på grunn av andre kriterier enn formell kompetanse, relevant erfaring og personlig egnethet er uakseptabelt. Sør-Aurdal kommune sørger for, i henhold til gjeldende lovverk, til lokal handlingsplan for forebygging av sykefravær og til lokale seniorpolitiske retningslinjer å tilpasse og tilrettelegge arbeid og arbeidssituasjon for mennesker med redusert arbeidsevne / nedsatt funksjonsevne.

Ved den siste medarbeiderundersøkelsen som er gjennomført blant alle fast ansatte i Sør-Aurdal kommune, var gjennomsnittlig score 5,2 på spørsmålet om egen arbeidsplass er integrerende når det gjelder kjønn, etnisk tilhørighet, religion mv. (1 = svært liten grad, 6= svært stor grad).

ØKONOMI

Regnskapet for 2014 ble avsluttet med et negativt netto driftsresultat på 7 mill. Resultatet er 2,3 mill bedre enn budsjett. Tjenesteområdenes mer / mindreforbuk er beskrevet under den enkelte tjeneste, samt at oversikten over resultatet for de ulike tjenestene følger som egen oversikt i regnskapet.

Diagrammet over viser grovfordeling av driftsutgifter etter artsgruppr for avlagt regnskap 2014. Lønnsutgiftene utgjør ca 65% av de totale utgiftene.

Samtlige tabeller under er basert på Kostra tall fra 16.03.14, og er altså ikke eksakt som avlagt regnskap.

På bakgrunn av regnskapstall for 2013, er Sør-Aurdal nå tilbake i Kostra gruppe 2

«Små kommuner med middels bundne kostnader pr innbygger, middels frie disponible inntekter.»

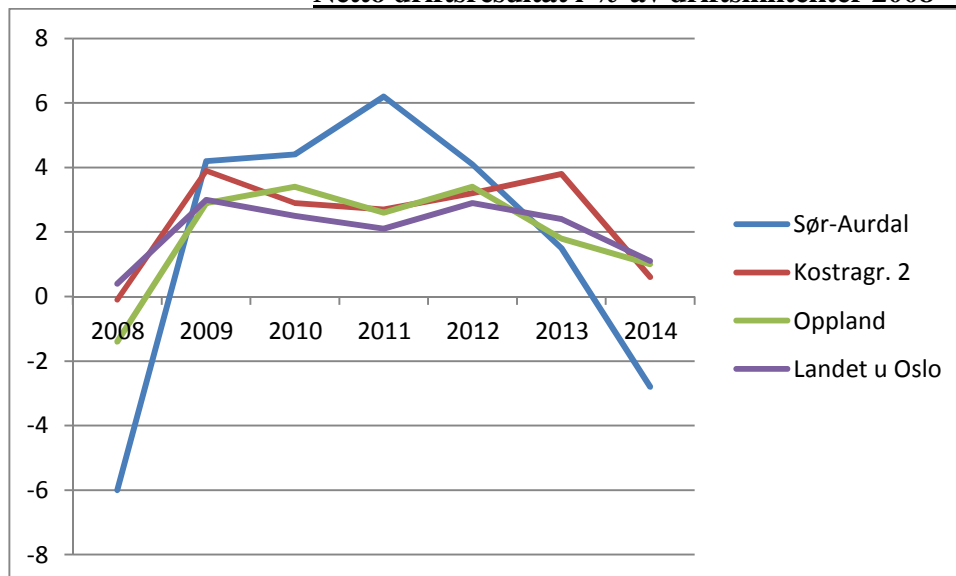
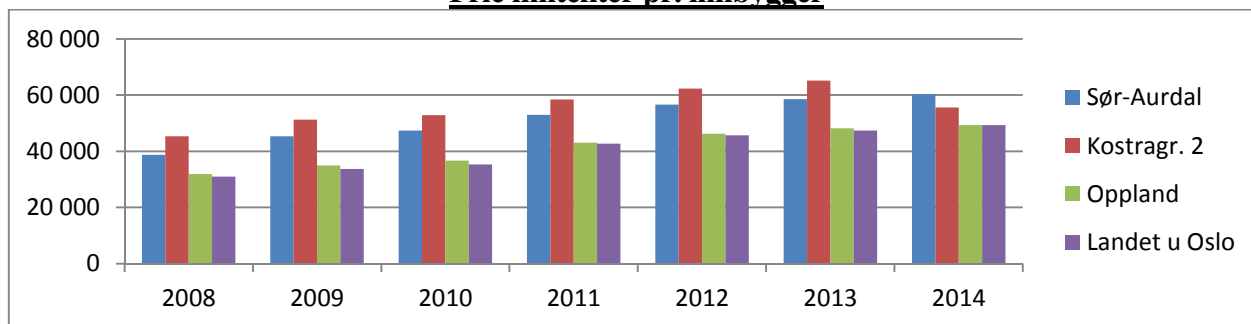
Derfor blir ikke Kostra tabellene helt sammenlignbare siden vi har endret tilhørighet i Kostra gruppe.

I tabellene under er det valgt å sammenligne oss med Kostragruppe 2 som vi nå tilhører.

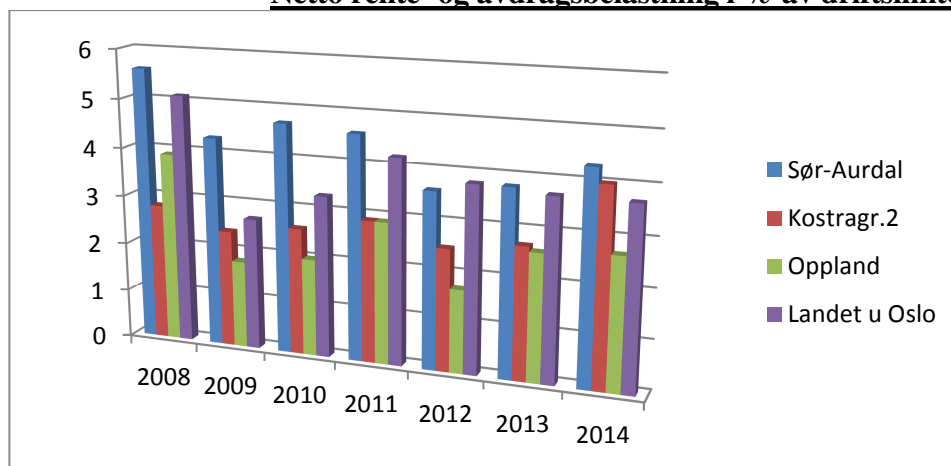
Netto driftsresultat

Netto driftsresultat viser forholdet mellom kommunens samlede driftsinntekter og driftsutgifter inkl. finanstransaksjoner. Fylkesmannen har satt som mål at netto driftsresultat over tid bør ligge på minst 3 – 5% av brutto driftsinntekter. Dette for at tjenestetilbudet skal kunne opprettholdes over tid, samt gi det nødvendige rom for investeringer.

Netto driftsresultat for 2014 er på -2,8% (**foreløpige tall fra 16.03**), mens det for landet u/ Oslo ble på 1,14%. Etter at revidert regnskap er lagt fram viser netto driftsresultat på -2,5 %, og at disposisjonsfond utgjør 3,5 % av brutto driftsinntekter.

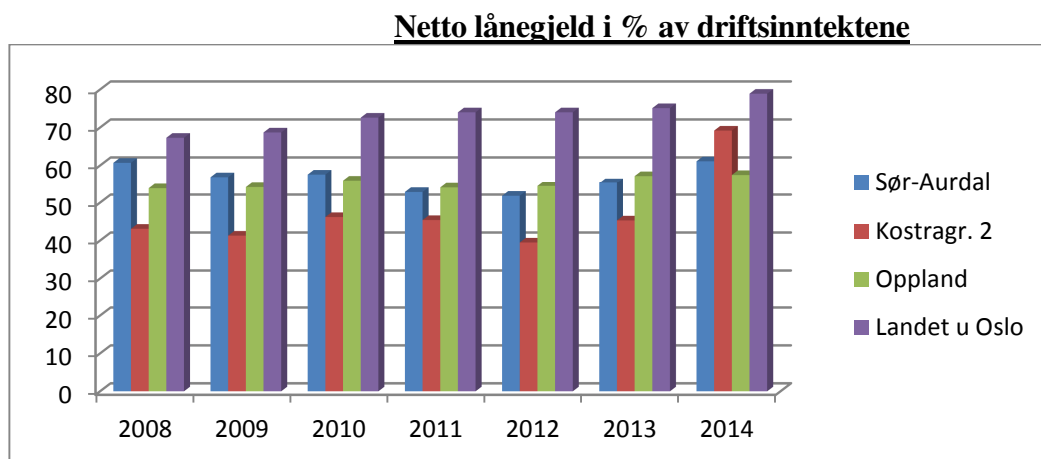
Netto driftsresultat i % av driftsinntekter 2008 - 14**Frie inntekter****Frie inntekter pr. innbygger**

Befolkningssammensetningen gjør at Sør-Aurdal fortsatt har forholdsvis høye frie inntekter pr. innbygger. Samlet for skatt og rammetilskudd fra 2013 til 2014 viste en økning på om lag kr 3,3 mill., en vekst på 1,8%.

Finansområdet**Netto rente- og avdragsbelastning i % av driftsinntektene**

Netto rente- og avdragsbelastning viser en økning fra 2013 til 2014. Kommunens netto gjeld er økt, mens rentenivået i 2014 har vært lavt. Sør-Aurdal ligger fortsatt høyt på rente- og avdragsbelastning sammenlignet med både kommunegruppen og Oppland. Omtrent 66 % av gjelden har fastrenteavtaler ved utgangen av 2014, dette er i samsvar med rammene i finansreglementet.

Figuren under viser at vi ligger lavere enn Kostragruppe 2 og landet når det gjelder netto lånegjeld.

Fra og med regnskapsåret 2014 utgår mva-kompensasjon påløpt i investeringsregnskapet fra beregningen av brutto driftsinntekter. Dette gir et brudd i tidsserien og medfører isolert sett at brutto driftsinntekter blir lavere og dermed at indikatorverdien blir høyere

Økonomisk resultat sammenlignet med KOSTRA gruppe, Oppland og landet.

I tabellen nedenfor er vist sentrale økonomiske resultatmål og hvordan vi ligger an i forhold til KOSTRA gruppe, Oppland og landet.

	Sør-Aurdal 2012	Sør-Aurdal 2013	Sør-Aurdal 2014	Kostragr.2	Oppland	Landet u Oslo
Brutto driftsres. i % av brutto driftsinnt.	4,4	4	-1,7	0,2	-0,2	0,5
Netto driftsres. i % av brutto driftsinnt.	4,1	3,6	-2,8	0,6	1	1,1
Disposisjonsfond i % av brutto driftsinnt.	6,5	7	5,1	5	7,6	7,3
Netto lånegjeld i % av brutto driftsinnt.	51,8	55,3	61,1	70,3	57,5	78,9
Netto lånegjeld i kroner per innbygger	44 565	50 628	50 087	57 144	43 613	49 613

Fondsreserver pr. 31.12.2014

DISPOSISJONSFOND	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Disposisjonsfond-felles	231 000	433 000	659 674	8 110 674	9 452 456	1 507 495
Prinsippendringer	3 551 163	3 551 163	3 551 163	3 551 163	3 551 163	3 551 163
Strømfondet	0	0	0	800 000	1 500 000	1 500 000
Eidsfondet	1 095 412	1 113 611	1 077 937	996 937	996 937	726 937
Flyktningefond	246 877	246 877	246 877	246 877	246 877	246 877
Grunnskole, felles drift (tjen2250)	0	102 000	102 000	102 000	102 000	102 000
Barnehager-statstilskott	9 856	9 856	9 856	9 856	0	0
Tiltaks-og næringsformål	1 669	1 669	1 669	1 669	1 669	1 699
Sum DISPOSISJONSFOND	5 135 976	5 458 175	5 649 175	13 819 175	15 851 101	7 636 141

Disposisjonsfondet er redusert kraftig siste år. Dette skyldes bruk av disposisjonsfond i forbindelse med eiendomsskattetakseringsprosjekt på kr 4,5 mill, samt saldering av budsjett 2014 med kr 3,4 mill. (Økonomiplanen for 2015-18 viser en økning i disposisjonsfond ved tilføring av midler fra eiendomsskatt).

Fondsreserver	2014
Disposisjonsfond	7 636 141
Regnskapsmessig mindreforbruk 2014	2 011 000
Sum fondsreserver	9 647 141

Bevilgningsskjema 1A og 1B

Tall i hele tusen.

Regnskapsskjema 1A	Regnskap 2014	Regulert budsjett	Budsjett (oppr.)	Regnskap 2013	Avvik budsjett	Note
Skatteinntekter	-62 101	-62 443	-63 893	-59 808	342	1
Rammetilskudd	-124 505	-124 849	-124 849	-123 476	344	1
Eiendomsskatt	-8 692	-8 720	-9 150	-7 846	28	
Konsesjonsavgift	-808	-744	-744	-757	-64	
Andre statstilskudd	-6 513	-6 538	-6 398	-7 306	25	2
Sum frie disponible inntekter	-202 619	-203 294	-205 034	-199 193	675	
Renter og utbytte	-2 699	-1 815	-1 815	-2 851	-884	3
Renteutgifter	8 032	6 950	6 950	7 314	1 082	3
Avdragsutgifter	6 606	7 300	7 300	6 141	-694	3
Netto finansområdet	11 939	12 435	12 435	10 604	-496	
Dekning tidl. underskudd	0	0	0	0	0	
Ubundne avsetninger	31	31	30	2 633	0	4
Bundne avsetninger	3158	748	748	2 928	2 410	5
Bruk tidl. års overskudd	-1	-1	0	-2 603	0	
Bruk av ubundne avsetninger	-8246	-8 246	-7976	-601	0	4
Bruk av bundne avsetninger	-3 965	-2 408	-2 041	-3 180	-1 557	5
Netto avsetninger	-9 023	-9 876	-9 239	-823	853	
Overført investeringsregnskap	-	539	539	5 031	-539	
Til fordeling drift	-199 703	-200 196	-201 299	-184 382	493	
Sum fordelt til drift (skjema 1B)	197 692	200 196	201 299	184 381	-2 504	
Mer/mindreforbruk	-2 011	0	0	0	-1	6
Regnskapsskjema 1B	Regnskap 2014	Regulert budsjett	Budsjett (oppr.)	Regnskap 2013	Avvik budsjett	
Tjenesteområdene	199 226	201 574	202 329	190 497	-2 348	7
Generelle overføringer	-1 533	-1 378	-1 030	-6 116	-155	8
Sum fordelt til drift	197 692	200 196	201 299	184 381	-2 504	

Noter

1. Skatteinntektene ble omlag 342.000,- lavere enn regulert budsjett, og rammetilskuddet var 344.000,- lavere enn budsjett. Totalt var det en reduksjon på om lag 686.000,-. En generell svikt i skatteinntekter førte til kr 1 mill lavere inntektsutjevning i 2014 enn i 2013.
2. Investeringskompensasjon for omsorgsboliger/sykehjem er kr.2.188.474, Husbankens utbedringstilskudd kr 250.000,-, investeringskompensasjon skolebygg er kr. 467.727,-, og integreringstilskudd kr. 3.605.800,-.
3. Renteinntektene er økt som følge av mer likvide midler gjennom året. Renteutgiftene er økt som følge av økt belåning. Det er lånt opp max beløp grunnet gunstige vilkår i ny bankavtale. Deler av opplåning står på ubrukte lånemidler og gir positiv renteavkastning. Avdragsutgiftene er tilpasset "minste tillatte avdrag".

4. Fjorårets overskudd på kr 1.040,- er avsatt til disposisjonsfond. Bruk av fond ihht budsjett er kr 8.246'.
5. Avsetninger til bundne fond er i hovedsak næringsfond og øremerkede statstilskudd. Bruk av bundne fond er i hovedsak tidligere avsatte øremerkede midler, næringsfond, og gavefond.
6. Regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) er på kr 2.011.021,-.
7. Tjenesteområdenes mer-/mindreforbruk kommenteres nærmere under tjenestenes årsmeldinger.
8. Budsjettavviket fremkommer hovedsakelig ved større overføringer fra fylkeskommuner og lavere sosial- og næringsutlån enn beregnet.

Investeringer

Regnskapsskjema 2A	Regnskap 2014	Regulert budsjett 2014	Opprinnelig budsjett 2014	Regnskap 2013	Note
Investeringer i anleggsmidler	13 522 575	25 850 000	22 525 000	33 757 754	1
Utlån og forskutteringer	890 000	400 000	400 000	350 000	
Kjøp av aksjer og andeler	1 074 901	539 000	539 000	906 165	
Avdrag på lån	101 684	286 000	286 000	374 343	2
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	
Avsetninger	11 021	0	0	702 900	3
Årets finansieringsbehov	15 600 181	27 075 000	23 750 000	36 091 162	
Finansiert slik:					
Bruk av lånemidler	-12 993 090	-21 556 000	-18 896 000	-24 252 731	4
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-1 230 479	0	0	-702 900	3
Tilskudd til investeringer	-150 000	0	0	0	5
Kompensasjon for merverdiavgift	-664 500	-4 694 000	-4 029 000	0	
Mottatte avdrag på lån og refusjoner	-562 112	-286 000	-286 000	-5 471 867	2
Andre inntekter	0	0	0	0	
Sum ekstern finansiering	-15 600 181	-26 536 000	-23 211 000	-30 427 498	
Overført fra driftsregnskapet	-	-539 000	-539 000	-5 031 000	
Bruk av tidligere års udisponert	-	-	-	-	
Bruk av avsetninger	0	0	0	-632 664	
Sum finansiering	-15 600 181	-27 075 000	-23 750 000	-36 091 162	
Udekket/udisponert	0	0	0	0	

Noter

1. Samlede investeringer gjennomført i 2014 er lavere enn budsjettet. Dette har sammenheng med at påbegynte investeringsprosjekter går over flere år, og regnskapet for det enkelte prosjekt må derfor ses i sammenheng når det er slutført. De største prosjektene i 2014 har vært prosjektering svømmehall/kulturhus, Leite bru, Bagn renseanlegg og energiøkonomisering/EPC.
2. Avdrag på lån er betalte avdrag på Husbanklån som er videreformidlet.
3. Inntekter fra salg av fast eiendom er benyttet til egenkapitalinnskudd i KLP, aksjekjøp Valdres storhall, og redusert bruk av lån.
4. Bruk av lånemidler er tilpasset faktiske utgifter til pågående investeringsprosjekter.
5. Det er mottatt skjønnsmidler til EPC.

SENTRALADMINISTRASJONEN**GENERELT OM TJENESTEN**

I sentraladministrasjonen inngår de overordnede funksjonene som er felles for hele organisasjonen, slik som: personal/lønn, økonomi, post/arkiv, IKT, sentralbord, og politisk sekretariat. I tillegg omfattes også bibliotekstjenesten, plan, næring, kultur og utbygging.

Regnskapstall 2014

(1.000 kr)	REGNSKAP 2014			BUDSJETT 2014 REVIDERT	
Ansvar	Utgifter	Inntekter	Resultat	Netto	Avvik R14/B14
100 Politiske styringsorganer	6 860	-5 500	1 360	2 844	-1 484
102 Kirkelig fellesråd	3 403		3 403	3 403	0

Mindreforbruk på kr 1 484' skyldes i hovedsak mindreutgifter på eiendomsskattetakseringsprosjektet. Dette er utgifter som vil komme i 2015.

(1.000 kr)	REGNSKAP 2014			BUDSJETT 2014 REVIDERT	
Ansvar	Utgifter	Inntekter	Resultat	Netto	Avvik R14/B14
150 Adm. fellesfunksjoner	11 344	-1 652	9 692	8 647	1 045
156 Fellestjenester	1 663	-1 231	431	560	-129
170 Innkjøp Valdres og FOKVA.	9 783	-9 783	0	14	-14

Merforbruk på ansvar 150 på 1 045 skyldes premieavvik (differansen mellom utregnet pensjonskostnad og premieinnbetaling).

Avdelingen kjennetegnes ved mange "enestillinger". Det er blitt jobbet systematisk med kompetanseoverføring, spesielt med stillinger regnskap, fakturering og lønn, og ekspedisjon og forkontor / politisk sekretariat. Dette er blitt gjort som et ledd i å redusere sårbarhet ved ferier / fravær, og i perioder med store arbeidsmengder.

Av prosjekter utover ordinær drift nevnes:

- eiendomsskattetakseringsprosjekt
- gjennomgang og rydding i arkiv og godkjenning av arkivlokalet. Utarbeide arkivplan for kommunen
- deltakelse i diverse regionale prosjekter
- gi opplæring i bruk av elektroniske løsninger / fagsystem
- lagt til rette for flere elektroniske søknadsskjema

Avdelingen har et lavt sykefravær.

Hovedutfordringer

- eiendomsskatt - saksbehandling
- Gjøre større bruk av elektroniske løsninger
 - elektronisk søknadsskjema i større utstrekning
 - e-faktura
 - internkontroll, helhetlig digitalt kvalitetssikringssystem

- elektronisk reiseregning
- refusjon av sykepenger
- ferdigstillelse av arkivplan
- forberedelser for innføring av elektronisk arkiv
- Oppfølging / personalarbeid i forbindelse med den pågående driftstilpasningsprosessen / nedbemanning
- Revisjon av lønnspolitiske retningslinjer
- Implementering av nytt minstelønnssystem f.o.m. 01.05.15
- Regionalt arbeid vedr økonomi, og ansattes rettigheter /vilkår i forbindelse med kommunestruktur-prosjekt, samt involvering av de tillitsvalgte i dette arbeidet
- revisjon av diverse reglement – finans, økonomi,
- behov for økte rammer til innkjøp, da biblioteket mottar færre bøker fra Kulturfond

For IKT Valdres, Innkjøpsfunksjonen Valdres og Forsikringsordningen vedlegges egne årsmeldinger.

Ansvar 154	Plan, næring, utvikling og kultur
-------------------	--

Generelt om tjenesten:

Avdeling for plan, næring, utvikling og kultur har følgende oppgaver:

- Kommuneplan med arealdel
- Reguleringsplanlegging og annen planlegging
- Samferdselssaker og trafikksikkerhetsarbeid
- Energisaker og vannkraft
- Næringsutvikling
- Jord- og skogbrukssaker
- Konesjonssaker
- Miljøsaker
- Investeringsprosjekter innen bygg og anlegg
- Friluftssaker
- Motorferdsel i utmark
- Vilt- og fiskeforvaltning
- Byggesaker og byggekontroll
- Oppmålings-, delings- og kartsaker
- Register over geografiske data og matrikkelen
- Brannvesen
- Administrasjon og saksbehandling innen kulturområdet
- Spillemiddelsaker og tilrettelegging for idrett og fysisk aktivitet
- Tilrettelegging for et bredt spekter av kulturvirksomhet
- Samarbeid med lag og foreninger
- Arrangement
- Forebyggende helsearbeid (folkehelsekoordinator)

Regnskapstall 2014

(1.000 kr.)	REGNSKAP 2014			BUDSJETT 2014 REVIDERT	
	Utgifter	Inntekter	Resultat	Netto	Avvik R14/B14
154	23 615	-16 410	7 205	7 783	-578

Resultatvurdering

Mindreforbruket kommer av nøysomhet i den daglige driften. Noe svikt i inntekter fra byggesaksbehandling.

Avdelingens oppgaver er knyttet til et vidt spekter av fagfelt som hver for seg krever spisskompetanse, det er samtidig viktig å få til en samhandling mellom de ulike fagfelt. En av de største utfordringene er sårbarhet knyttet til at det er bare en person som har nødvendig kompetanse innenfor et fagfelt. Løpende oppdatering av kompetanse er også ressurskrevende, og en ser det som nødvendig at det innenfor enkelte fagfelt søkes etablert interkommunale løsninger.

Kommuneplanens arealdel som ble vedtatt i 2010 er et godt fundament for næringsutvikling. Oppdaterte arealplaner er avgjørende for videreutvikling av lokalsamfunnene i Sør-Aurdal. Knapphet på ressurser medfører utfordrende prioriteringer når det gjelder forholdet mellom utviklingsoppgaver og forvaltningssaker.

I 2014 har avdelingen klart å opprettholde en forsvarlig saksbehandlingstid innen de fleste saksfelt. Men særlig i sommerhalvåret er saksbehandlingstiden i en del tilfeller betydelig lenger enn ønskelig.

Sykefraværet ved avdelingen var minimalt i 2014 – 0,4%.

Landbruk:

Hovedoppgavene på landbrukskontoret omfatter rådgiving, kontroll og forvaltning av tilskuddsordningene, lovsaker i henhold til jordlov, konsesjonslov, odelslov med flere. I 2014 ble det behandlet 201 søknader om produksjonstilskudd (fordelt på 2 søknadsomganger) og 87 søknader om regionalt miljøtilskudd (RMP).

I 2014 ble det overført 20,6 millioner i produksjonstilskudd til Sør-Aurdal. I tillegg kommer RMP-midler og BU-støtte.

Noen nøkkeltall fra søknadene om produksjonstilskudd med telledato 1/1-14

Tekst	Antall 2014	Antall 2013
Antall melkebruk	27	30
Antall bruk med sau	29	28
Antall bruk med ammeku	21	21

I Oppland fordeles det en ramme til alle kommuner til spesielle miljøtiltak. I 2014 ble det innvilget kr 401 050 fordelt på 11 søkere i Sør-Aurdal. Det ble gitt støtte til restaurering av verneverdige bygninger, registrering av biologisk mangfold og restaurering av beiter og åpning av kulturlandskap. Det ble gitt kr 104 000,- i dreneringsstøtte i 2014.

2014 føyde seg i rekken med store tap av sau og lam på beite. Det ble dokumentert tap til gaupe og ulv. Medlemmene i beitelaga slapp til sammen 1407 søyer på utmarksbeite. Det manglet 51 søyer ved sanking. Tilsvarende ble det sluppet 2530 lam i utmark og det manglet 302 lam ved sanking. Landbrukskontoret var medvirkende på to bondekafèer og en markdag om grøfting i 2014.

Aktiviteten i skogen i Sør-Aurdal i 2014 holdt seg på et stabilt høgt nivå. Salgsavvirkingen var ca 92.000 m³, 370.000 skogplanter ble satt ut og ungskogpleie ble utført på ca 2.700 dekar. Kostnader til ombygging og vedlikehold av skogsbilveger registrert via skogfondsordningen beløp seg til 3,3 mill kroner.

Det er behandlet 98 saker innenfor landbruk. Av sakene er blant annet 8 søknader om konsesjon, 26 saker om deling eller omdisponering av areal etter jordloven, og 7 søknader om skogsdrift i mellomvanskelig terreng. Etter landbruksvegforskriften er det behandlet 17 saker. Resten av sakene knytter seg til SMIL, drenering, sjukdomsavløsning og annet.

Miljø:

Miljøforvaltning innbefatter hjorteviltforvaltning, rovdyrforvaltning, biologisk mangfold, diverse kartlegginger, forurensningssaker og motorferdsel i utmark.

Hjorteviltforvaltningen skjer i nært og godt samarbeid med grunneierne gjennom deres 4-årige bestandsplaner. Alle jaktdata registreres av kommunen på nettsiden www.hjortevilt.no. Sør-Aurdal har f.o.m. 2013 fått utvidet jakttid på elg frem til 23.desember (tidligere 1.nov.).

«Elgmerkeprosjektet i Valdres og Hallingdal» ble igangsatt i 2014. Dette er et samarbeidsprosjekt mellom 4 Valdreskommuner og Hallingdalskommunene. Prosjektet eies av ValHall-samarbeidet, og gjennomføres av Norsk institutt for naturforskning (NINA). Til sammen ble det radiomerket 35 elger i vinterbeiteområdene i Nes, Gol, Ål og i Vassfaret. Bakgrunnen er utfordringer knyttet til skogskader i Hallingdal og mange elgpåkjørsler vinterstid på RV7 og Bergensbanen. Gjennom det 3-årige prosjektet vil en få kunnskap om elgens trekkmonster gjennom året, dette som et bidrag til en bedre elgforvaltning. De merkede elgene kan følges på internett på dyreposisjoner.no.

Det er behandlet noen søknader om motorferdsel i utmark, men de fleste behov for snøscootertransport dekkes gjennom en etablert og velfungerende leiekjøreordning.

De fleste saker innen forurensning gjaldt forsøpling og rådgivning rundt CCA og kreosot.

Byggesaksbehandling:

Etter plan- og bygningsloven er det behandlet 200 delegerte saker dette året, mot 245 i 2013.

Byggesaksbehandlingens utvikling de siste årene:

	Nye bolighus	Nye fritidsboliger	Anneks/u.ansvarsrett	Delesaker	Andre
2004	5	59	113	66 (124 tomter)	30
2005	5	78	109	95 (177 tomter)	59
2006	10	75	124	69 (105 tomter)	79
2007	6	88	111	71 (107 tomter)	75
2008	8	47	119	51 (66 tomter)	58
2009	9	56	108	48 (55 tomter)	41
2010	4	55	95	66 (78 tomter)	40
2011	2	47	82	58	49
2012	13 (inkl 8 enheter Synneisbakkin)	32	85	51	56
2013	1	42	95	71	36
2014	2	35	105	56	2

Det er utstedt 97 ferdigattester/midlertidige brukstillatelser mot 113 i 2013. Det er ikke gjennomført tilsyn i 2014, mot 2 uanmeldte tilsyn med etterfølgende skriftlig rapport året før. Det blir dessverre for liten tid til tilsyn, dette med bakgrunn i for liten kapasitet i nær sammenheng med prioritering av effektiv saksbehandling. Det er fortsatt avgjørende å ha attraktive tomter for videreutvikling av fritids – og boligmarkedet i kommunen.

Utslippstillatelser:

Lokal forskrift for utslipp fra mindre avløpsanlegg som ble vedtatt i 2008 er utgangspunkt for behandling av søknader om utslippstillatelser.

I 2014 ble det gitt 32 utslippstillatelser (52 i 2013). Av disse var 2 for bolig og 30 for fritidseiendommer (mange av tillatelsene gjelder for flere hytter).

Det er utstedt 92 ferdigattester.

Kart og oppmåling:

Oppmåling: I 2014 ble det gjennomført 106 saker etter matrikkelloven. Dette er en nedgang på 37 saker fra 2013. Type saker fordeler seg slik: 49 fradelinger av nye tomter, 6 oppmålingsforretninger med grensejusteringer, 17 oppmålingsforretninger med arealoverføring og 34 oppmålingsforretninger av gamle eiendommer. Det er i tillegg ført 3 private grenseavtaler og 6 sammenslåinger av eiendommer i matrikkelen.

Kart og geodata: I 2014 har kommune bistått kartverket med planlegging og gjennomføring av nytt høydegrunnlag NN2000. Det har i 2014 ikke vært gjennomført nye kartleggingsprosjekter i kommunen. Alle kartleggingsprosjekter blir gjennomført som GEOVEKST prosjekter. D.v.s. at alle brukere av kartdata som Statens vegvesen, lokale energiverk, kommunene, kartverket, Telenor, fylkesmannens landbruksavdeling, NVE og Oppland fylkeskommune er med og deler utgiftene til vedlikehold og etablering av nye kartdata.

Kultur:

Saksbehandling innen kulturområdet og utbetaling av tilskudd fra kulturmidlene til drift av frivillige lag og andre tilskudd innen kulturområdet.

Kulturmidler til drift av frivillige lag og foreninger på kr 485 000 ble i hovedfordelingen av kulturmidlene 2014 fordelt på: 9 lag innen barne- og ungdomsarbeid, 8 lag innen sang og musikk, 6 lag innen idrett, friluftsliv og mosjon, 8 samfunnshus/bygdehus og 19 lag innen allment kulturarbeid. Elektronisk søknad tatt i bruk for kulturmidler.

Tilskudd til kulturformål/arrangementer kr 40 000 fordelt etter søknad.

Tilskudd til vedlikehold av idrettsanlegg kr 50 000 er utbetalt til idrettslagene etter innstilling fra Sør-Aurdal idrettsråd.

Driftstilskudd for 2014 til Valdresmusea AS er utbetalt med kr 93 990 i følge avtale.

Kommunalt tilskudd til 24 registrerte tros- og livssynssamfunn i Sør-Aurdal kommune 2014 utbetalt med i sum kr 127 925.

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet i Sør-Aurdal 2014-2017» er revidert i 2014 og fulgt opp med søknader om spillemidler og til anleggene i handlingsprogrammet år 2015. Kommunalt tilskudd til anleggsutbyggingen i 2014 med i sum kr 200 000 er utbetalt til anleggene med godkjent spillemiddelsøknad. Kommunen har et allsidig kulturtilbud til alle skolene og barnehagene gjennom Den kulturelle skolesekken og kulturtilbud til eldre gjennom Den kulturelle spaserstokken.

Ungdommens kulturmønstring 2014 ble arrangert av kulturkontorene i Valdres i kulturhuset på Fagernes, med sterk deltakelse fra Sør-Aurdal. Bygdekinoen er i 2014 blitt drevet av Hedalen ungdomslag i Hedalen, det har ikke vært bygdekino i Begnadalen og Reinli.

Kommunen samarbeider med idrettslagene om Turkarusellen med 26 turmål og tilrettelegging av turmålene.

Kulturkvelden 2014 med utdeling av kulturpris og idrettspris ble arrangert i Hedalen.

Næringsarbeid:

Næringsarbeidet og utviklingsarbeid er en prioritert oppgave i Sør-Aurdal kommune.

Viktige samarbeidspartner er bedriftene i kommunen, Fønhusforeningen, Innovasjon Norge, Valdres Natur- og Kulturpark, Valdres Næringshage og Sør-Valdres utvikling.

En vesentlig del av kommunens næringsarbeid er knyttet til forvaltningen av kommunens næringsfond. I 2014 utbetalte kommunen 423.000 kr i direkte støtte fra kommunalt næringsfond til næringslivet. I tillegg ble det bevilget 87.500 kr fra Vassfarfondet,

Inkludert i bruken av Kraftfondet er tilskudd til Valdres Natur- og kulturpark. Midlene fra næringsfondene fordeles i hovedsak administrativt.

Et viktig næringsprosjekt som kommunen jobbet med i året som gikk var etablering av en Treklynge på Begna Industriområde. I løpet av 2014 har man kommet langt i arbeidet og Treklyngen vil bli etablert i løpet av 2015. Treklyngen kommer til å sikre eksisterende

arbeidsplasser og skape nye arbeidsplasser og vekst i kommunen. Et annet viktig prosjekt som kommunen har støttet er etablering av næringsparken Sliperiet Bagn. Som vil bidra til å gi Bagn et løft. Vi har også vært med å støttet etablering av Mekonomen bilverksted, bakeri, bilforretning og treningssenter i Bagn sentrum.

Sør-Aurdal har som eneste kommune i Valdres hatt to prosjekt gående i forhold til næringsutvikling og bolyst: Fønhusriket og bolystprosjektet i Bagn.

Fønhusriket-prosjektet har resultert i etablering av egen Fønhusforening og egne Fønhusdager.

Fønhusdagene i 2014 hadde over 800 besøkende fordelt over to dager. I 2015 er det planer om å øke dette ytterligere og ha flere arrangement fordelt over 3 dager.

Bolystprosjektet i Bagn har etablert en rekke bolysttiltak slik som treningssenter, informasjonsavisen SA-posten, sykkelstier, turstier, etablert møteplass for unge og utflytta Sør-aurdøler, utgivelse av Tur og infoguide 2014, seniorgruppe, bruktbutikk og innsamling til idrettshall.

Kommunen støttet de to prosjektene med til sammen 150.000 kr for å dekke lønn til prosjektledere. I tillegg har kommunen støttet Fønhusprosjektet med 35.000 kr til materialer og utstyr.

Sør-Aurdal kommune har også støttet Teinvassåsen Grunneierlag med 40.000 kr for å få utarbeidet samarbeidsavtaler og planleggingsarbeid i forbindelse med utbygging av 140 nye hyttetomter på Teinvassåsen.

Utsikter framover:

Utviklingen av flere hyttefelt i form av nye områder og fortetting vil være med å bidra til vekst. Det er viktig å bidra til at den positive utviklingen i turistområdene rundt om i kommunen fortsetter.

Samarbeid mellom grunneiere og hytteeiere, og mellom de ulike løypelagene for å få til gode skiløyper er viktig for å fremstå som en attraktiv hyttekommune.

De tre store hjørnesteinsbedriftene i kommunen Begna bruk, Fekjær Psykiatriske og Hedda hytter ser ut til å fortsette den positive utviklingen fra 2014.

Utfordringene for Sør-Aurdal ligger i at tap av arbeidsplasser i resten av Valdres får negative konsekvenser for oss, siden mange av våre yrkesaktive jobber i andre Valdres kommuner. Færre yrkesaktive og flere på trygd bidrar også til lavere etterspørsel etter varer og tjenester sammenlignet med byområder. Hyttefolket står for en stadig større andel av totalomsetningen i varehandelen vår. Inntekter fra hyttene er en viktig næring som må satses enda mer på i årene som kommer.

Med et budsjett på 1,4 milliarder kroner vil utbygging av E16 Bagn-Bjørge føre til etterspørsel etter varer og tjenester som er svært positivt for lokalt næringsliv.

Planarbeid:

Arbeid med revisjon av kommunedelplanen Teinvassåsen/Søbekkseter er videreført i 2014. Antall nye hyttetomter kan bli størrelsesorden 280. Det legges opp til et utbyggingsmønster som skal sørge for at det føres strøm fram til Teinvassåsen. Kommunedelplanen er viktig for å sikre kontinuitet i hytteutbyggingen i årene fremover.

Reguleringsplan for Hesjebakken fjelltak er vedtatt i 2014.

Påbegynte private reguleringsplaner som er under arbeid er følgende: Revisjon av reguleringsplan for Fledda (hytter), Langedrag Camping og Stavedalstoppen. Arbeid med reguleringsplan for FV220 Bagn-Reinli ble påbegynt.

Alle reguleringsplaner og kommune(del)planer legges inn i den digitale planbasen, PlanDialog.

Publikum kan følge og se alle påbegynte og vedtatte planer her.

Beredskap

I forbindelse med åpningen av den nye veien Fønhus- Bagn var det i 2014 fokus på kompetanseheving i forhold til håndtering av større ulykke/brann i den nye Bergsundtunellen. Før tunellen ble åpnet ble det arrangert øvelse og kurs i tunellen for blålysetatene i samarbeid med Statens Vegvesen. Det ble samtidig arrangert en øvelse for kriseteamet i Sør-Aurdal.

Brann – og redningsvesen:

Endringer med betydning for kommunens brann – og redningsberedskap 2014:

- Innkjøp av ny (brukt) og større tankbil
- Nødnett terminaler tatt i bruk
- Locus gps styringsenheter montert i alle biler
- Innkjøp av infrarødt kamera
- Hjertestartere donert fra Røde Kors i bil Hedalen og Bagn, og en plassert i brannstasjonen på Begna Bruk

Brannmannskaper og utstyr/biler:

- Bagn brannstasjon har 13 brannmannskaper inkl. brannsjef, leder beredskap, 2 overbefal/utrykningsledere og 5 røykdykkere. Tankbil, redningsbil med frigjøringsutstyr og mannskapsbil med vann.
- Begna brannstasjon har 6 (mangler 2) brannmannskaper inkl. 1 utrykningsleder og 3 røykdykkere. Mannskapsbil med vann og vannkanon.
- Hedalen brannstasjon har 6 brannmannskaper inkl. 1 utrykningsleder Mannskapsbil med vann og frigjøringsutstyr

42 utrykninger i 2014 (30 i 2013, 28 i 2012):

- 6 Bygningsbranner
- 2 Pipebranner
- 4 Brann i skog/gress/lyng
- 2 Andre branner
- 11 Trafikkulykker
- 3 Andre ulykker
- 2 hjertestans
- 1 gassuhell
- 2 akutt forurensning
- 2 unødige alarmer
- 5 automatiske brannalarmer
- 2 Assistanse politi/helse/annet brannvesen

Heving av kompetanse – og utstyrsnivå i samsvar med ny brannordning (2012) er fortsatt under arbeid. Det kan forventes fortsatt fokus på dette arbeidet, - at brann– og redningsvesenet i kommunen er på et forsvarlig og lovpålagt nivå innen utløpet av 2015, som innbefatter innkjøp av ny brannbil, redningsbil, mobil røykvifte samt oppstart av plan om ny brannstasjon i Bagn. Grunnutdanning av brannkonstabler gjennomføres lokalt i 2015.

Folkehelse:

Stillingen som folkehelsekoordinator var ubesatt frem til september 2014. Fra 1. september ble Ida Blåfjelldal ansatt i et vikariat, som fra 1. desember 2014 gikk over i fast ansettelse. Hovedoppgaven for folkehelsekoordinatoren er å ha en oversikt over helsetilstanden i kommunen, med positive og negative påvirkningsfaktorer, jf. Folkehelseloven §5.

Den lovpålagte oppgaven om en oversikt over helsetilstanden i kommunen, med positive og negative påvirkningsfaktorer, har vært høyt prioritert siden september. I tillegg ble det jobbet med å oppfylle formålet i loven, j.f. §1, om å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Dette ble gjort ved å inkludere befolkningen, ledelse, politikere og frivillige lag og foreninger som viktige samarbeidspartnere i folkehelsearbeidet i kommunen. Synliggjøring av folkehelsearbeidet i kommunen ble sentralt, for å sikre en bevisstgjøring rundt folkehelsearbeidet i Sør-Aurdal.

Investeringsprosjekter:

Uavklarte prioriteringer knyttet til skolestruktur førte til noen større byggeprosjekter inntil videre ble lagt på is i 2014. Det er gjennomført flere mindre investeringsprosjekter.

Målsettinger / utfordringer for Planavdelingen 2015-18

- ✓ Beholde og videreutvikle det gode arbeidsmiljøet og bedriftskulturen
- ✓ Beholde og eventuelt rekruttere ansatte med nødvendig kompetanse
- ✓ Innenfor tildelte rammer skal Planavdelingens virksomhet bygges på:
 - Service
 - Kvalitet
 - Oppdatert kompetanse
- ✓ Forvaltningsoppgavene skal løses forutsigbart og med høy kvalitet
- ✓ Arealplanlegging skal brukes som et redskap for langsiktig ressursforvaltning og som en drivkraft i utviklingsarbeidet
- ✓ Avdelingen skal framstå som utviklingsrettet og med fokus på bosetting og verdiskaping i næringslivet – herunder landbruket
- ✓ Prioritere lovpålagte oppgaver foran ikke lovpålagte oppgaver
- ✓ Videreutvikle og holde ved like digitale verktøy for å øke servicenivået og effektivisere saksbehandlingen
- ✓ Revidere kommuneplanens samfunnsdel, kommunal planstrategi og kommunedelplaner. Behandle private reguleringsplaner.
- ✓ Videreutvikle brannvesenet
- ✓ Økt fokus på folkehelsearbeid

Målsettinger/utfordringer 2015-2019 innen kulturområdet

- Fremme og legge til rette for et vidt spekter av kulturvirksomhet, jf. Kulturlova.
- Kulturmidler til drift av lagene og tilskudd til kulturformål/arrangementer
- Støtte til frivillige lag og foreninger
- Stimulere barne- og ungdomsarbeidet
- Årlig rullering av handlingsprogrammet til «Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet i Sør-Aurdal kommune 2014-2017»
- Spillemiddelordningen, søknader
- Revidering av Kulturmelding 2006, kulturplan
- Den kulturelle skolesekken (DKS) og ny plan for DKS 2016-2018
- Den kulturelle spaserstokken
- Ungdommens Kulturmønstring
- Turkaruellen og tilrettelegging av turmål
- Kulturarrangementer
- Revidering av «Kommunal planstrategi for Sør-Aurdal kommune 2012-2016» år 2016

Ansvar 350	BIBLIOTEK
-------------------	------------------

Generelt om tjenesten

Bibliotekstjenesten er hjemlet i **Lov om folkebibliotek (folkebibliotekloven)**

Sist endret: LOV-2013-06-21-95 med virkning fra 1.1.2014

§ 1. Målsetting:

- Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet.
- Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.
- Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet

- og aktualitet.
- Bibliotekenes innhold og tjenester skal gjøres kjent.

Resultatvurdering

Åpningstider pr.uke: Hovedbiblioteket, Bagn: 19 timer, Hedalen filial: 7 timer, og Begnadalen filial 5 timer.

I juni 2014 fikk lånere ved alle bibliotek i Oppland et nytt tilbud, det ble for første gang mulig å låne e-bøker. Tilbudet har vist seg å bli populært, av de 26 bibliotekene i fylket ligger Sør-Aurdal på 7.plass når det gjelder utlån av e-bøker.

Norsk Kulturfond har hatt en ordning hvor de har tildelt gratis bøker til folkebiblioteker i hele landet. Sør-Aurdal har hittil fått tre sett med ny norsk skjønnlitteratur/fagbøker for barn, to sett med ny norsk skjønnlitteratur for voksne og ett sett oversatt skjønnlitteratur for voksne. Av den totale tilveksten i 2014 utgjorde bøkene fra Kulturfondbøker 45 %. Ordningen er nå revidert og folkebibliotekene vil få tildelt færre sett bøker enn tidligere. Dette vil få store følger for Sør-Aurdal sin del, med tre avdelinger å fordele bøkene på vil bli vanskeligere å gi et tilbud som er aktuelt og allsidig for barn og voksne i hele kommunen.

Nøkkeltall:

Hovedbiblioteket på Bagn, Hedalen filial og Begndalen filial hadde til sammen i 2014

8 935 besøk (en svak nedgang på 100 besøk fra året før) og **17 777 utlån** (en nedgang på 1000 utlån fra året før) Utlån av e-bøker: **369**.

Regnskapstall 2014

(1.000 kr.)	REGNSKAP 2014			BUDSJETT 2014 REVIDERT	
	Utgifter	Inntekter	Resultat	Netto	Avvik R14/B14
Ansvar					
350	1 210	-97	1 113	1 160	-47

Målsettinger/utfordringer i 2015/2016:

- Bok- og mediebudsjettet må økes for å dekke opp for færre nye bøker fra Kulturfondet.

ÅRSMELDING

TJENESTESTEDER

2014

Det legges ved egne årsmeldinger for interkommunale tjenester.

Ansvar	20 Skole
---------------	-----------------

Generelt om tjenesten

Skole	Bagn skule	SAUS	Begnadalen skole	HEBU
Organisering	1.-7. klasse	8.-10.klasse	1.-7.klasse, 3-delt	1.-10.klasse. Delvis fådelt
Elevtall	152	80	43	88
Lærerårsverk ekskl.adm.	14,32	12,78	5,17	12,33
Assistentårsverk inkl. SFO	4,23	1,2	1,4	1,95
Administrasjon	1	1	0,8	1,4
Merkantil	17 %	29,2 %	9,76 %	19,52 %
Antall elever med enkeltvedtak etter Opl§5/1	17	15	5	11
Antall elever med vedtak om norsk2	0	0	0	0

I tillegg er det 1 stilling i kommuneadministrasjonen. For Begnadalen skole ble det lagt inn 20%, og for HEBU ble det lagt inn 40 % ekstra på administrasjonen. Dette skal brukes som en vikarpool slik at elevene får gode vikarer ved fravær.

Resultatvurdering (Skoleåret 14/15)

		Sør- Aurdal	Komm.gr.4	Nasjonalt
Nasjonale prøver 5.trinn	Engelsk	54	50	50
	Lesing	56	49	50
	Regning	52	50	50
Nasjonale prøver 8.trinn	Engelsk	50	50	50
	Lesing	50	50	50
	Regning	49	50	50
Nasjonale prøver 9.trinn	Lesing	53	54	54
	Regning	54	55	53

For mer informasjon, gå inn på www.skoleporten.no Det er en ny framstilling av resultatene på nasjonale prøver fra og med 2014. Dette for å kunne sammenligne resultat for egen kommune over flere år.

Det er variasjoner mellom skolene; noen drar opp snittet mens andre ligger under snittet.

Prosjekter:**Felles for skolene:**

Klasseledelse

Lions Quest-prosjektet « Det er mitt valg»

Bagn skule:

Omvendt klasserom: Klassenes hjemmesider til formålet kan sees her:

<https://sites.google.com/site/bagnbskule/omvendt-klaserom> Viser i tillegg til positiv omtale i lokalavisa. Entusiasmen for prosjektet er stor internt- og lærerne vil tilby kursing til samtlige skoler i Valdres i forbindelse med planleggingsdagene til høsten. Positive tilbakemeldinger fra elever og foreldre.

SAUS:

Ungdomstrinn i utvikling: Videreføring av ungdomstrinnsatsinga. Vi ser dessverre, så langt, ingen

registrerbar framgang i resultatet i lesing, trass i leseprosjektet. Leseøkter er timeplanfestet på alle trinn.

God trivsel blant elevene. Mindre hærverk.

Et aktivt sinn i en aktiv kropp:

Skolen har, etter søknad om midler fra Gjensidigestiftelsen, fått over 200 000 kr og mye utstyr er innkjøpt. Skoleåret 2015-16 blir det første året hvor skolen skal gjennomføre planlagt årshjul for mer fysisk aktivitet i skolens regi.

Begnadalen skole:

Årlig elevbedrift, 50-års-jubileet til Begnadalen kirke 2014 og adventskafé.

Skolen har gode resultater på nasjonale prøver skoleåret 2014/2015.

HEBU:

Et aktivt sinn i en aktiv kropp:

Høsten 2014 ble det satt i gang et prosjekt på u-trinnet der samtlige elever samles 3 ganger i uken og gjennomfører en økt på 25 min med fysisk aktivitet i tillegg til de lovpålagte kroppsøvingstimene. Gjensidigestiftelsen.

«Jakten på selvtiliten»:

Valgfaggruppa innenfor «Sal og scene» arbeider med et teaterprosjekt der hensikten er å styrke det psykososiale miljøet og bedre selvtiliten hos elevene.

Aldersblandede fagdager: Skolen er særlig fornøyd med at de har fått gjennomført aldersblandede fagdager for trinnene 1-10 i fagene engelsk, norsk og matte.

Andre prosjekter: Skidager, idrettsdager, Lucia-dag, Gi-en-dag aksjonen på u-trinnet og Gul basar på s-trinnet til inntekt for barn i Malawi.

Nøkkeltall (<http://www.ssb.no/kostra/stt/index.cgi?nivaa=2®ionstype=kommune>)

Korrigert brutto driftsutgifter til grunnskole pr. elev. Her er samtlige utgifter til skole tatt med. Det er viktig å merke seg at elevtallet er redusert samt at årslønn for lærere har økt.

	2012	2013	2014
0540 Sør-Aurdal	120 748	129 375	129 289
0541 Etnedal	128 106	129 611	137 511
0542 Nord-Aurdal	93 962	90 539	100 040
0543 Vestre Slidre	140 772	138 786	134 018
0544 Øystre Slidre	122 107	125 932	133 090
0545 Vang	175 743	174 664	181 256

Regnskapstall 2014

(1.000 kr.)	REGNSKAP 2014			BUDSJETT 2014	
	REVIDERT				
	Utgifter	Inntekter	Resultat	Netto	Avvik R13/B13
Ansvar 20	45 964	-6 726	39 238	41 560	-2 322

Økte inntekter i forhold til budsjettet forbundet med oppholdsbetaling, sykelønnsrefusjon og tilskudd etter søknad. Reduserte utgifter til lønn.

Målsettinger / utfordringer 2015-17:

Felles:

- Vi må jobbe målrettet og langsiktig for å sikre elevenes psykososiale arbeidsmiljø og gode faglige resultater.
- Skolen i Sør- Aurdal skal være en skole preget av god kvalitet, og ulike metodiske tilnærminger skal føre til en bedre tilpasset undervisning for hver enkelt elev.

- Gjennom deltaking i «Den gode skoleeier», har vi en målsetning om å skape et tettere samarbeid og en bedre kommunikasjon mellom ulike nivå; politikere-kommuneadministrasjon-skoleledelse-lærere. Vi må i samarbeid utvikle felles langsiktige målsetninger for skolen i Sør- Aurdal, samt prioritere tiltak som skal settes inn og hvordan tiltak skal evalueres. Vi kan dessverre vanskelig se for oss hvordan vi ressursmessig skal kunne klare å prioritere dette arbeidet.
- Gjentatte skoledebatter og strukturgjennomganger tar tiden som kunne blitt brukt til å arbeide med kvaliteten i skolen. Fokus og ressursbruk blir på fysisk plassering i stedet for skolens innhold.
- Hvordan tiltrekke seg dyktige pedagoger med den usikkerheten som råder rundt skolestruktur og den negative framstillingen av kommunen som har funnet sted i media? Hvordan beholde og tiltrekke seg dyktige pedagoger når det faglige miljøet blir veldig lite?
- Det er utfordrende å skape en «Vi-skole» i Sør- Aurdal da vi har 4 ulike skoler/kulturer.
- Det ligger en utfordring i å beholde kontinuiteten for elevene ved fravær hos lærerne på de minste skolene. Vi sliter i tillegg med å drive utviklingsarbeid når miljøet blir lite og sårbart. Fravær, og behovet for vikariering, medfører lite tid til pedagogisk ledelse.
- Vi har en utfordring sett opp i mot muligheten til å kunne sette inn ressurser i de laveste klassene for å forebygge framtidige behov for enkeltvedtak, kontra ressurser som i dag er bundet opp i mot elever med vedtak om spesialundervisning i de høyere klassene. Tidlig innsats.
- Utgangspunktet for skolens arbeid er kommunens samfunnsdel for perioden 2008-2018:
 1. Elevene i Sør- Aurdal kommune skal møte et godt skolemiljø som gir **læring og trivsel for alle**.
 2. Kommunen skal skape en **felles pedagogisk forståelse** for hva et godt skolemiljø er, og gi innsikt i hvordan en kan oppnå dette.
 3. Personalet skal gis kompetanse til å **takle hverdagen i klasserommet** både praktisk og pedagogisk.
 4. **Skoler og klasser må være så store** at det faglige miljøet blir utviklet og elevene kan lære sammen med andre på lik linje. Hensynet til sosialt og pedagogisk miljø for elevene skal være overordnet andre hensyn
- **C-blokka** har skader i vegg mot vindfang pga. av årelang lekkasje. Råteskader, mugg og stokkmaur gjør at store deler av konstruksjon og kledning må skiftes. Trolig er det ikke en lokalisert lekkasje, men membranen/duken er så dårlig at vannet siver gjennom mer eller mindre over alt. Duken bør skiftes, ellers vil reparasjonsarbeidet være bortkasta.
- **Motorgruppa** bør få nye lokaler så snart som mulig
- Valgfag for alle trinn legger økt press på bruken av gymsalen.

Vassfaret leirskole:

Generelt om tjenesten:

* Årsverk 1,75

* Sykefravær: 0 dager.

* Antall grupper som benyttet seg av leirskolen i 2014: 54 grupper

Målsettinger / utfordringer 2015-17

- Vassfaret leirskole må holde oppe bestillingene mot målet om full inntjening av lønnsutgiftene slik at leirskolen går i balanse.
- Det som vanskeliggjør driften er at få kommuner/skoler får lov til å bestille lenger fram i tid. I tillegg har Dharma Mountain A/S, som eier bygget, overtatt et par av ukene i starten av høstsesongen, noe som medfører at leirskolen må takke nei til skoler som ønsker å bestille i denne perioden.
- De siste to åra har de to lærerne ved Vassfaret leirskole fylt opp stillingene sine ved å jobbe som vikarer på de lokale skolene i Sør-Aurdal utenfor sesongene. For 2015 skal lærerne dekke opp to og en halv uke hver.

Måloppnåelse 2014:

- Leirskolen fikk en økning i bestillinger sett opp i mot driften for 2013.
- Positive tilbakemeldinger fra brukerne.

Kulturskolen**Personell:**

Stillingsramme:

Lærere/instruktører i kulturskolen: 109,96 % stilling, fordelt på 8 lærere

Rektor: 40 %

Dirigenter, kor og korps: 71 % stilling, fordelt på 4 dirigenter

Totalt 220,93 % stilling i kulturskolen per desember 2014

Kommentar:

Av dette er to lærere i h.h.v. 15,42% st. og 2,14% st. kjøpt inn fra Etnedal kommune. Det er redusert med 14,73 % stilling fra 2013 til 2014.

Aktiviteten i tjenesten i 2014

- Sør-Aurdal kulturskole har hatt følgende tilbud: Gitar, trommer, fele, langeleik, blåseinstrument (messaging), tangentinstrument (piano og keyboard), band, sang og målekurs/visuell kunst.
- Det har blitt avviklet 2 konserter i løpet av året; en på SAUS og en i Hedalen. Konserten i Hedalen var et samarbeid med korpsen i Hedalen.
- Kulturskolen har ansatt to nye lærer på gitar og trommer, og vi leier derfor ikke inn disse tjenestene fra andre kommuner slik det ble gjort tidligere.

Hva har man fått til i forhold til målsettingen

- Skolen har opprettholdt aktiviteten omtrent på samme nivå som året før, og kulturskolen har få elever på venteliste.
- Rektor deltar i en gruppe sammen med medlemmer fra korpsene som diskuterer hvordan bedre rekruttering til korpsene. De har hatt en studietur til Vestre Slidre og fått innføring i hvordan arbeid med dette gjøres der.
- Det har blitt satt større fokus på kvaliteten av opplæringen ved at flere elever nå har eneundervisning.

Hva har man ikke fått til og hvorfor

- Det er liten rekruttering til blåseinstrumenter (korps). Behov for aktiv markedsføring av tilbudet.
- Generelt frafall av elever når de kommer over i ungdomsskolealder. Rektor mener at profilering av kurs rettet mot denne gruppen må bli bedre.
- Vi har ikke kunnet bidra med valgfaget «Produksjon for sal og scene» slik vi hadde planlagt.

Nøkkeltall

Kulturskolen har 52 elever per oktober 2014(GSI). Noen elever har flere tilbud.

Kostra

Korrigert brutto driftsutgifter til kommunal musikk- og kulturskole pr. bruker:

Sør- Aurdal	Etnedal	Nord- Aurdal	Øystre Slidre	Vang	Vestre Slidre
16 934	21 720	14 715	12 688	17 827	26 472

Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15

Sør- Aurdal	Etnedal	Nord- Aurdal	Øystre Slidre	Vang	Vestre Slidre
2 518	7 623	3 639	5 403	6 474	10 794

Målsettinger / utfordringer 2015-17

- Videreutvikling av Kulturskolen i Sør-Aurdal med flere tilbud og høy faglig kvalitet.
- Forsøke å melde oss ut av prosjektet «De unges arena» (Samarbeid med skolene om valgfaget «Produksjon for sal og scene»).
- Gjennomføre hensiktsmessige endringer i henhold til den nye rammeplanen for kulturskolen.
- Bedre rekruttering av elever i gruppen 14 – 18 år.
- Kompetanseheving for lærerne i kulturskolen

Ansvar 403	Hjemmetjenester
-------------------	------------------------

Hjemmetjenesten dekker områdene hjemmesykepleie, hjemmehjelp/ praktisk bistand (herunder ambulerende vaktmester), psykisk helsearbeid med dagsenteret Skoglund, disponering av omsorgsleiligheter (herunder 5 leiligheter i bemannet bofellesskap for personer med lett til moderat demens), brukerstyrt personlig assistanse, omsorgslønn, støttekontakt, trygghetsalarmer og kommunale hjelpemidler.

Alle tjenester er lovpålagte (unntatt omsorgsleiligheter og trygghetsalarmer). Samhandlingsreformen med ny helse- og omsorgstjenestelov og folkehelselov (2012), pålegger oss å samhandle mer innad i egen kommune, med andre kommuner og med helseforetakene. Vi skal forebygge mer for å hindre at folk blir syke og ha behov for sykehusinnleggelse, samt behandle mer lokalt i fht det pasientene trenger behandling for.

Resultatvurdering

Alle de ulike områdene innen hjemmetjenesten har hatt et aktivt år, der personalet på ny har gjort en kjempeinnsats!

Totalt har hjemmetjenesten hatt 307 tjenestemottakere/ -søkere i 2014 (liten nedgang fra 2013).

Årsverkramma ble i utgangspunktet holdt på samme nivå som for 2013 med 38,05 – men ble i løpet av året redusert som følge av driftstilpasningsprosessen. 0,8 årsverk merkantil ressurs ble redusert til 0,5 årsverk i mai og tatt helt bort fra november. I tillegg ble noe ressurser ledigholdt, bl.a. som følge av reduserte stillinger pga omsorg for små barn. Dette videreføres i 2015, men en ser at dette har medført et stort press på tjenesten. Særlig det at merkantil ressurs er fjernet, så er oppgavene som var tillagt stillingen fortsatt der. Dette medfører at det ikke er mulig å utføre alle oppgaver i hht det lovverket krever.

I løpet av året mottok 128 brukere **hjemmehjelp** – en liten nedgang fra 2013. En har tilstrebet at nye brukere kun mottar hjemmehjelp/ praktisk bistand hver 3.uke (dette etter kommunestyrets vedtak og i hht driftstilpasningsprosessen).

Hjemmesykepleien har hatt rundt 180 antall innskrevne pasienter til en hver tid i løpet av året. En liten nedgang fra 2013. Antall besøk derimot gikk noe opp fra 2013, totalt 73.747 besøk i 2014. En ser at en god del av pasientene har behov for mer hjelp, og at den ansatte i flere tilfeller må bruke mer tid hos den enkelte pasient/ på det enkelte besøk. Dette henger bl.a. sammen med at sykehusene skriver pasientene raskt ut, og kommunen må følge opp påbegynt behandling. Vi har flere yngre pasienter, med forholdsvis store hjelpebehov. En annen grunn er alders sammensetningen til pasientgruppa – vi har mange gamle som etter hvert trenger mye hjelp.

Vi hadde også flere hjemmedødsfall i 2014, noe som krevde ekstra ressurser i perioder.

Hjemmesykepleien	2012	2013	2014
<i>Antall pasienter</i>	180	190	180
<i>Antall besøk / oppdrag</i>	69.795	73.192	73.747

”Hyttepasienter” som kommer i ferier og helger, er også noe vi ser krever mer og mer ressurser.

Når disse har rett til nødvendig helsehjelp, plikter vi å gi det så lenge de oppholder seg i vår kommune. Det som er en utfordring er at hyttene er et stykke unna hjemmesykepleiekontoret → tid til kjøring i tillegg til hjelpen som skal gies. En annen utfordring er at i helger har vi redusert bemanning, samt at vi sliter med å få nok ferievikarer – utfordringen er da at vi har flere pasienter i perioder det er mindre tilgang på ressurser.

Bemannet bofellesskap for personer med lett til moderat demens, som ble lokalisert til Hedalsheimen bo- og servicesenter, har vært i drift siden oktober 2012. 5 leiligheter er tilknyttet tilbudet, med ett personale til stede til enhver tid. Vi opplever at dette har blitt et godt tilbud. I oktober 2014 startet vi opp **Dagtilbud for hjemmeboende demente**, med tilskudd fra Helsedirektoratet og i samarbeid med Frivilligsentralen. Dagtilbudet er lokalisert i stua til

omsorgsleilighetene i underetasjen ved Sør-Aurdalsheimen, og organisatorisk lagt under SAH. Vi fikk tilskudd til drift av 6 plasser en dag per uke, og tilbudet er et aktivitetstilbud for personer med demens samtidig som det er avlastning for pårørende. Det er tilbud for hele kommunen, og det jobbes for å få med seg målgruppa.

Aktiv nattevakt for øvre del av kommunen har nå vært i drift i snart 3 år – et samarbeid mellom Hjemmetjenesten, Miljøarbeidertjenesten og Sør-Aurdalsheimen. Vi mangler fortsatt aktiv nattevakt i ytre del av kommunen, da det ikke har vært budsjettmessig dekning for å opprette det. Vi håper at vi får muligheten for dette i 2015, noe som gir en mer fleksibel tjeneste og mulighet for å kunne bo lenger hjemme uansett bosted i kommunen.

Innen **psykisk helsearbeid** ser vi også at arbeidsmengden er stor, og antall brukere som trenger tjenester holder seg på samme nivå som 2013. 90 brukere fikk hjelp fra tjenesteområdet i 2014 - fra våre psykiatriske sykepleiere, psykiatrisk hjelpepleier og ved dagsenteret. Psykiske lidelser sees ofte i sammenheng med rusproblematikk, og en ser en tendens til at dette feltet øker.

Skoglund dagsenteret (tilholdssted i «gamle Bagn barnehagen» siden sept.-10) har vært oppe 4 til 5 dager i uka, og det jobbes aktivt med å trekke brukerne mest mulig med i drifta. Fysisk aktivitet vektlegges. Ellers drives ulike aktiviteter etter brukernes behov og ønsker.

Det var litt færre personer som benyttet seg av dagsenteret i 2014 enn i 2013, og litt færre antall besøk.

Dagsenter psykisk helsearbeid	2012	2013	2014
Antall brukere	21	20	17
Antall besøk	1040	819	811

Utenom dagsenter-tilbudet har vi mye individuell oppfølging, samt noe gruppevirksomhet (bl.a tur- og svømmegruppe). Nettverksmøte brukes aktivt i tjenesten, og vi har i samarbeid med de andre Valdreskommunene sluttført ODIN-prosjektet (Opne Dialoger I Nettverksmøte), med ferdigstilling av ei håndbok. Denne ble lansert i samarbeid med Nasjonalt senter for erfaringskompetanse innen psykisk helse i mars 2015, og høster mange lovord!.

Psykisk helsearbeid samarbeider tett med flere andre tjenesteområder, både internt i kommunen og regionalt.

I tillegg kan vi nevne at tjenesten har vært tilkalt i krisesituasjoner. Psykososialt kriseteam har i 2014 vært involvert i flere saker, samt gitt tilbud til noen som ikke ønsket kriseteamets bistand.

I forhold til **kompetanseheving** ser vi stor nytte av den strategiske kompetanseplanen som ble utarbeidet i 2011, at det er et godt verktøy å jobbe etter. Vi fortsatte prosjektet om etisk refleksjon også i 2014, som vi startet opp sammen med Miljøarbeidertjenesten og Sør-Aurdalsheimen i 2009 (i regi av KS). I samarbeid med de andre Valdreskommunene deltok vi i 2014 i prosjektet «Tidlig inn» / «Med barnet i mente», der det vektlegges å komme tidlig inn i fht barn med foreldre med rus og psykiske vansker.

Av andre kompetansehevende tiltak nevnes bl.a legemiddelhåndteringskurs, ulike dagskurs/ kurs via videokonferanse i fht behandling av pasienter med f.eks kreft, ulike psykiske lidelser osv. 10 ansatte var med på programmet "Demensomsorgens ABC", ett opplegg som går over to år. Dette er et samarbeid med Sør-Aurdalsheimen og Miljøarbeidertjenesten, samt resten av Valdres. Hjemmetjenesten vil fra 2014 tilstrebe å ha fokus på hverdagsmestring/ hverdagsrehabilitering, og startet så vidt med tiltak i fht dette.

Ellers bør det nevnes at en ser at interkommunalt samarbeid tar en del tid, men er også nødvendig.

Regnskapstall 2014

(1.000 kr.)	REGNSKAP 2014			BUDSJETT 2014 REVIDERT	
	Utgifter	Inntekter	Resultat	Netto	Avvik R14/B14
403 Hjemmetjenesten	26 515	-5 019	21 496	21 623	-127

Budsjettmessig hadde hjemmetjenesten et mindreforbruk på 127' – dette skyldes i hovedsak mer inntekt i fht kompensasjonstilskudd for omsorgsboliger enn beregnet (365' mer enn budsjettert).

Det er kjørt "stram linje" hele året i fht å prøve å holde kostnadene på et så lavt nivå som mulig, og alle ansatte har vært med og bidratt slik at resultatet ble som skissert over .

Det påpekes at tjenesten er uforutsigbar – noe som ofte kan innvirke på budsjettet. Det er umulig å forutse hvor mange som er dårlige og hvor dårlige de vil være, og hvilket hjelpebehov de vil ha, til enhver tid.

Målsettinger / utfordringer for 2015 – 2018

Vi ser som hovedmålsetning og utfordring for hjemmetjenesten:

Å gi alle de i Sør-Aurdal kommune som trenger tjenester fra oss "rett hjelp til rett tid".

- Samhandling med tildelingskontor (TDK)/ jobbe etter vedtak: videreutvikle samarbeidet med TDK, slik at det tilstrebes at alle får vedtak før tjenester settes i drift. Sørge for gode rutiner som gjør at alle medarbeidere jobber etter det som står i vedtaket. Innføring av «Mobil omsorg», elektronisk verktøy som hjemmetjenesten kan ta med seg ut til bruker, vil gjøre dette enklere og tidsbesparende.
- Kompetanseheving: Følge strategisk kompetanseplan med tilhørende tiltak for det enkelte budsjettår. Legge til rette så langt som mulig for kompetanseheving på arbeidsplassen, og for deltagelse på kurs, videre- og etterutdanning. Fokus på hverdagsmestring, demens, rus/psykisk helse og kreft. Jobbe for kompetansedeling på tvers av flere tjenesteområder.
- Samhandlingsreformen: Nok kunnskap og kompetanse i personalgruppa til å kunne møte alle utfordringer som følger med reformen. (Forebygging, behandling, rehabilitering i fht ulike pasientgrupper og diagnoser.) Utvikle gode rutiner innad i kommunen, i samarbeid med andre kommuner og med helseforetakene.
- Dagtilbud for hjemmeboende personer med demens: videreføre og utvikle tilbudet.
- Hverdagsmestring: øke kompetanse, og jobbe med implementering
- Dokumentasjon og lovpålagte registreringer: Fortsette med gode rutiner og opplæring i fht IPLOS-registrering, dokumentasjon i fagprogrammet Profil, samt elektronisk meldingsutveksling.
- Ferdigstille uteområdet ved Skoglund dagsenter: Uteområdet er viktig for dagsenteret, og brukere og personale har ventet siden 2011 på at uteområdet skal ferdigstilles – jobbe for å finne løsninger slik at dette kan skje.
- Carport for hjemmesykepleien øvre del: har vært planlagt i flere år.
- Brukere/ pasienter: Fornøyde brukere/ pasienter som opplever at de får de tjenestene de trenger.
- Medarbeidere: Fornøyde medarbeidere som trives på jobb

Ansvar 404	SØR-AURDALSHEIMEN
-------------------	--------------------------

Generelt om sykehjemstjenesten

Sør-Aurdalsheimen yter tjenester etter Helse og Omsorgstjenesteloven og tilbyr avlastning til hjemmeboende, rehabiliteringsopphold og andre korttidsopphold og langtidsopphold. Sør – Aurdalsheimen har 44 sykehjemsplasser som har vært i bruk det meste av året.

Beleggsprosenten har vært på 100,68 % mot 96,20 % i 2013. Dette viser at behovet varierer, og at det har vært perioder med mer overbelegg i år enn året før. Det har også vært korte perioder med ledige senger pga mindre behov og etterspørsel, da reduseres bemanningen ved mulighet.

Sør-Aurdalsheimen disponerer 53 årsverk fordelt på 73 ansatte som er en økning fra 2013 fordi tildelingskontoret med 1,4 årsverk ble lagt til dette ansvarsområdet. Årsverkene er fordelt på 6 tjenestoområder henholdsvis pleie, kjøkken, renhold, vaskeri, administrasjon og tildelingskontoret.

Resultatvurderinger

Inn/utskrivninger

2014	2013	2012
Inn 142 / Ut 144	Inn 182 / Ut 184	Inn 167 / Ut 162

Hyppigheten ved inn/utskrivninger er redusert til sammenligning med året før. Det kan tyde på flere lengre korttidsopphold med mer kompliserte sykdomsbilder som krever lenger behandling.

2 plasser på korttidsavdelingen er brukt som langtidsplasser det meste av året i påvente av ledig egnede plasser på langtidsavdelingene. Samtidig er langtidsplasser brukt som korttidsplasser ved mulighet og behov.

22 personer døde på sykehjemmet i 2014. Av disse var 11 pasienter inne på korttidsopphold.

Det har blitt holdt noen sykepleiestillinger ledige for å avvente driftstilpasningsprosessen. Andre ansatte fagarbeidere og vikarer har fylt disse stillingene.

Tildelingskontor

Tildelingskontoret har vært i halv drift gjennom hele året. Hensikten med tildelingskontor er 3 hovedmål som økt effektivitet og kvalitet ved saksbehandling på søknader på pleie og omsorgstjenester, bedre styring av kommunens ressurser og økt likebehandling av brukere.

En lovpålagt funksjon som koordinerende enhet ble innlemmet i 2014, og tilsammen utgjør tildelingskontoret 1,4 årsverk.

Kompetanse

Kompetansehevende tiltak i 2014 :

- Fortsatt deltagelse i samarbeidsprosjekt med alderspsykiatrisk avdeling om kartlegging og vurdering av mennesker med demens. 4 nye ansatte har fått opplæring
- Mange ansatte fortsatte med 3. permen i Eldreomsorgens ABC
- Sykehjemmet har hatt fokus på etikk, og alle pleieavdelinger har brukt etisk refleksjon som metode i gruppemøter for å belyse ulike temaer som for eksempel tvang, ernæring og brukermedvirkning.
- Avdelingslederne har gjort ferdig lederutdanning som gir 30 studiepoeng
- Det ble utarbeidet et kursopplegg i forkant av sommeren for assistenter og ufaglærte for å sikre et minimum av grunnleggende pleiekompetanse i tjenesten.
- Alle ansatte og vikarer får daglig veiledning og råd av avdelingslederne.

Aktiviteter ved sykehjemmet

Sansehagen på sykehjemmet ble satt istand av personalet og vaktmester på dugnad med gavemidler fra pårørende og sanitetsforeningen.

Det ble plantet ulike grønnsaker og blomster og hagen ble mye brukt på sommeren.

Kjøkkenet brukte dager de hadde anledning, til å servere grill mat til middag ute i sola.

Hagen ble brukt av alle avdelinger på sykehjemmet med ulike typer aktiviteter.

Med midler fra Den kulturelle Spaserstokken har det vært underholdning av ulike slag i gjennomsnitt hver andre måned gjennom hele året. Det ble også arrangert busstur til Fagernes Museum.

I tillegg til at personalet gjør ulike aktiviteter sammen med beboerne når det er mulighet, er det et godt samarbeid med frivillige organisasjoner som blant annet arrangerer : Kaffekroken hver måned, sanggruppa synger hver måned, vårfest, høstfest og drift av dagtilbud for demente.

Oppstart dagtilbud for demente

Med midler fra Helsedirektoratet og i samarbeid med ulike frivillige organisasjoner startet dagtilbud for hjemmeboende mennesker med demens opp i oktober 2014 med dag pr. uke.

De frivillige organisasjonene som representeres er Frivillighetssentralen, Lions, Røde Kors Besøktjeneste og Bagn og Reinli Sanitetsforening.

Hensikten med tilbudet er å forebygge hjelpebehov og kunne gi avlastning til pårørende slik at de kan få bo hjemme så lenge som mulig.

Sykefravær

Sykefraværet i 2014 var 11,1 %, som er en økning på 1,9 % fra året før.

Sykefraværet kan ha en sammenheng med høy gjennomsnittsalder på de ansatte, som har lang fartstid innen pleie som er et tungt yrke. Sykehjemmet har 11 seniorer over 57 år i arbeid på ulike avdelinger og med ulike stillingsstørrelser.

Det er vanskelig å si noe om omstillingsprosessen vi er inne i har påvirket sykefraværet.

Det jobbes kontinuerlig med miljøfremmende tiltak for hele tiden å ha fokus på arbeidsmiljø både fysisk og psykisk. Temaet om trivsel er stadig oppe i samarbeidsmøtene med verneombud og tillitsvalgte og på alle gruppene.

Regionale prosjekter

Sør – Aurdal kommune har i løpet av 2014 deltatt i flere regionale prosjekter. Her nevnes de som har størst betydning for Sør – Aurdalsheimen:

- Regional kompetanseplan, inkludert kompetanseløftet 2015. Denne sørger for at alle som tar videreutdanning får støtte fra fylkeskommunen.
- I 2012 startet et prosjekt som heter SamAks som er videreført til 2014. Det er et samarbeid mellom sykehjem og Sykehuset Innlandets Alderspsykiatrisk avdeling som går over 3 år. Det går ut på at alle langtidsplasser på sykehjemmet skal kartlegges spesielt i forhold til demens og ulike utfordringer knyttet til det
- «Demensomsorgens ABC» startet i 2012 og ble videreført i 2013 og 2014.
- Lederutdanning på 30 studiepoeng over 2 år.

Nøkkeltall**Kostra tall 2014**

	Sør-Aurdal	Gj.snitt komm. Gr.	Gj.snitt Oppland	2012	2013
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon. %	16	14,2	12,4	13,8	15,7
Korr. Brutto driftsutg., institusjon pr. plass	752. 412	989 .340	1 063. 588	739.412	746 627
Legetime pr uke pr beboer i sykehjem	0,21	0,38	0,55	0,21	0,20

Nøkkeltallene viser at Sør – Aurdalsheimen har høyest andel innbyggere 80 år og over på institusjon sammenlignet med kommunegruppe og Oppland. Dette er en økning på 0,3 siden i fjor.

Det var 14 pasienter over 80 år og 20 pasienter over 90 år pr. 31.12.14.

Tallene viser også at vi bruker mindre penger til brutto drift av sykehjem pr. plass, både sammenlignet med kommunegruppe og landet. Det var det også i fjor.

I følge kostra tall har legedekningen en økning på 0,1 fra året før. Tall fra kommunegruppa viser en økning på 0,2 mens resten av oppland er ingen endring fra tidligere.

Regnskapstall 2014

(1.000 kr.)	REGNSKAP 2014			BUDSJETT 2014 REVIDERT	
	Utgifter	Inntekter	Resultat	Netto	Avvik R14/B14
404 Sør-Aurdalsheimen	38 139	-9 316	28 824	29 475	-651

Regnskapet for 2014 viser et resultat på 651.000 i mindreforbruk samlet for hele ansvarsområdet.

Pleie

Regnskapet viser et mindreforbruk på 408.000. som i hovedsak er mer inntekter på oppholdsbetaling enn budsjettert.

Kjøkken.

Kjøkkenpersonalet vurderer hele tiden priser mot kvalitet, og hvordan det kan gjøres innsparinger. Salgsinntektene på middagsmat er tilnærmet uforandret siden 2013.

Regnskapet viser et merforbruk på ca 96.000 som i hovedsak er lønnsutgifter. Det er brukt ca 40.000 i løpet av året til reparasjoner av gammelt utstyr på kjøkkenet.

Renhold / Vaskeri

Vaskeri og renhold sees under ett da ansatte og vikarer brukes på begge avdelinger.

Til sammen viser det et underforbruk på ca 47.000, som blant annet kan forklares med restriktiv innleie ved sykefravær og noe mer inntekter enn budsjettert.

Tildelingskontoret

60 % stilling ble ledigholdt fra august og ut året på grunn av innsparing. Dette ga en innsparing på kr. 275.000.

Målsettinger – utfordringer 2015-18.

- Ta i bruk intermediaer- og kommunale akutt plasser på VLMS fra juni -15

- Reduksjoner i ramma gir utfordringer i å greie å gi forsvarlige tjenester innenfor tildelt ramme.
- Behov for å utvikle og øke kompetanse innen velferdsteknologi, endringsprosesser, grunnleggende sykepleie og etikk,
- Utvikle et mer variert demens- og avlastningstilbud til mennesker med demens og deres pårørende
- Det er en utfordring å få de personer som trenger et demenstilbud, til å benytte seg av tilbudene
- Å utvikle samarbeidet med de frivillige organisasjonene til å gjelde flere tjenester.
- Å ha større fokus på pårørende som ressurs
- Innfri de krav til kvalitet ved tildeling/utmåling av tjenester, og følge lov og forskrift med lite kapasitet på tildelingskontoret.
- Å implementere nytt elektronisk kvalitetssystem er omfattende og tar lang tid.

Ansvar 405	Miljøarbeidertjenesten
-------------------	-------------------------------

Generelt om tjenesten

Miljøarbeidertjenesten ga tjenester til 48 personer i 2014.

Av disse mottok 29 personer praktisk bistand i egne leiligheter (6 av dem bodde på Fekjærtunet). Praktisk bistand ytes til de med nedsatt funksjonsevne som trenger tilrettelegging for å mestre daglige gjøremål. Eks bistand/opplæring/veiledning til å mestre å stå opp, lage frokost, komme seg på jobb, utføre jobb.

Tjenestene varierer fra noen timer bistand pr dag til mer omfattende bistand opp til 24 timer pr døgn.

Av de 48 fikk 15 personer tjenester som støttekontakt, avlastning, opplæring, voksenopplæring, individuell plan, veiledning etc. altså ikke praktisk bistand.

Miljøarbeidertjenestene ga følgende tjenester i 2014

Type tjeneste	Antall personer
Praktisk bistand opplæring	29
Praktisk bistand hjemmehjelp	20
Støttekontakt	29
Avlastning	8
Helsetjenester i hjemmet	16
Vedtak etter Kap 9 (tvang og makt)	4
Veiledning skole/hjem	12

Det var 46 årsverk knyttet til tjenesten, i tillegg kom timeavtaler med støttekontakter og avlaster (som utgjør ca 4,5 stillinger).

Miljøarbeidertjenesten har mye og god kompetanse, og i 2014 var noen på Hafjellseminaret og foreleste om faglig jobbing i tjenesten, søkt IA-prisen etter oppfordring, forespurt fra KS ang etikk-erfaringer, og gitt heimeveiledning og veiledning til ulike skoler. Holdt kurs i målrettet miljøarbeid for Valdres.

Tingvolltoppen Verksted var åpent hver dag i uka.

Type tilbud/tjeneste	Antall personer
Arbeid og aktivitetstilbud	17
Varig Tilrettelagte Arbeidsplasser (VTA)	8
Salg til andre kommuner	1
Skoleelever med arbeid i ferier ol	1

Det var 28 arbeidstakere på Tingvolltoppen (med 5 fra Valdres Arbeidssenter). Vi har 3 VTA deltakere på Leira, som har deler av tilbudet på Tingvolltoppen. Flere har søkt VTA-plass og står på venteliste.

Det er 2,6 stillinger som arbeidsledere på Tingvolltoppen, i tillegg 100 % stilling som blir lønnet fra Valdres Arbeidssenter og skal gi veiledning til VTA deltakerne.

Flere av tjenestemottakerene har personalbistand om morgenen, personalet bistår også tjenestemottakerene på jobb/aktivitet. Alt personale som går i turnus bistår tjenestemottakerne etter enkeltvedtak, også på arbeid.

Arbeidstilbudet har et bredt spekter av varierte arbeidsoppgaver. Personalet er godt kvalifisert og tilbudet er godt organisert.

Andre kommuner henvendte seg og ønsket å kjøpe tjenester. Vi har solgt plass til Etnedal kommune. Det er flere som søker jobb på Tingvolltoppen og som har behov for ett utvidet tilbud

eller å få jobb der. Arbeidssøkerne var unge og det er flere som har behov enn det vi kan tilby i dag (f.eks fra egen kommune, andre kommuner, NAV).

Tjenestemottakerne på Hellerud har hatt noen av sine aktiviteter på Kroken med personale fra Hellerud.

Miljøarbeidertjenesten yter tjenester i 5 bofellesskap.

Boformer	Ant brukere 01.01.15
Fekjærtunet	6
Bofellesskap	18
Leilighet utenom bofellesskap	8
Heime hos foreldre	16
Antall	48

Resultatvurdering

Vedtak etter kap 9 i Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester har som formål å hindre at personer med psykisk utviklingshemming utsetter seg selv eller andre for vesentlig skade og forebygge og begrense bruk av tvang og makt.

Den krever at kommunen fatter vedtak etter streng saksbehandling og Fylkesmannen overprøver det.

Miljøarbeidertjenesten har og har hatt store utfordringer ifht:

- Flere personale til å kunne gjennomføre tvangsvedtak, både kompetanse og fysisk/psykisk helse.
- Mange midlertid ansatte (må holde stillingene pga omplasseringer etter nedskjæring) Pr dags dato har vi 612% i midlertidige stillinger og dette gir store utslag i personalgruppa og i tjenesteytingen.
- Reduserte med 70 % soneleder og ett årsverk i turnus, som gir store utfordringer for driften og slitasje på personalet og ledelse
- Miljøarbeidertjenesten i Hedalen er det ingen med høyskoleutdanning. Dette har gitt store utfordringer ifht tjenesteyting, innleie, veiledning og medikamenthåndtering

Miljøarbeidertjenesten jobbet for at personale skulle bidra til at tjenesten var i utvikling, tjenestemottakerne fikk et godt tilbud og bidro til et godt omdømme.

Tjenesten har god kompetanse og gir veiledning til andre områder for eksempel skole, nabokommuner og foreldre.

Miljøarbeidertjenesten yter tjenester fra 0-100 år, altså hele livet. Tjenesten er omfattende og setter spesielle krav til kompetanse da den følger hele livsløpet til mennesker som hele tiden er i utvikling.

Miljøarbeidertjenesten hadde mange deltidsstillinger. Hovedårsaken til dette er behovet for nok personell på turnusen i helg.

Personalet var fleksible til å finne løsninger og tjenestene de ga til tjenestemottakerne var av god kvalitet. Det er et kontinuerlig stort press på personalet og det er derfor nødvendig med veiledning for å kunne yte gode tjenester til krevende tjenestemottakere og for å unngå for stor slitasje på personalet.

Personalet samarbeidet mye med verger, foreldre og pårørende om tjenestemottakerne, dette bidro til at tjenestemottakerne, verger, foreldre og personale sammen jobbet for en god tjeneste. Dette bidro også til at brukermedvirkningen ble tatt vare på.

Sykefravær i Miljøarbeidertjenesten

2012	2013	2014
10,6	12,2	13,5

Det har vært og blir kontinuerlig jobbet med å få færre sykmeldinger og få sykefraværet ned. Oppfølgingssamtaler med sykmeldte, søkt om tilretteleggingstilskudd og fritak fra arbeidsgiveransvar ved kronisk syke. Jobbet med å hindre personskader. Innenfor tjenesten er det tre personer som er ressurspersoner innenfor vergeteknikker, disse holder kurs for personalet innen vår og andre tjenester. Miljøarbeidertjenesten har hatt studenter, lærlinger, arbeidspraksisplasser og utplassering fra Valdres vidaregåande.

Miljøarbeidertjenesten gjennomførte etisk refleksjon på personalmøter.

Generelt**KOMPETANSE**

- Gjennom opplæring og veiledning trygge personale i tjenesteytingen og i krevende faglige opplegg
 - Sør-Aurdal kommune har utarbeidet strategisk kompetanseplan og opplæringsplan, dette bidrar til felles prioriteringer innenfor området helse- og omsorg og en helhet i opplæringsarbeidet vårt. Opplæringsplanen evalueres hvert år.
 - Gjennomført studiering for 8 personer i Miljøarbeidertjenester innen Demensomsorgens ABC, studiering i Miljøbehandling og innen temaet Tvang og makt startet høsten 2014.
 - Det ble gjennomført opplæring med test og oppfølging i legemiddelhåndtering.
 - Opplæring og veiledning fra HAVA ang løfteteknikk, ergonomi og luftkvalitet.
 - To personale var ferdig med videreutdanning på høghskolenivå i "Relasjonskompetanse og anvendt adferdsanalyse" våren 2014

PERSONALE

- Sykefravær har økt
- Store utfordringer ifht midlertidige stillinger
- Store og vanskelige prosesser i fht personale i to bofellesskap ang usikker arbeidsplass
- Store utfordringer i fht sikkerhetsvakt, pga tar lang tid før de kommer.
- Skaffe støttekontakter og tid til å veilede dem

ROS

- Det er gjennomført risikoanalyser innenfor følgende områder; Ett enda bedre arbeidsfellesskap, Ergonomi, Kriser, og handlingsplaner ble evaluert.
- Gjennomført vernerunder på 7 steder
- Gjennomgang av rutiner ved brann, opprettet brannledere ved 4 bofellesskap og Tingvolltoppen, og kursing av dem.

ORGANISERING

- Drifttilpasningsprosessen som ble avsluttet juni 2014, krevde mange ressurser og ga mye usikkerhet.
- Kommunerevisjon utarbeidet en forvaltningsrevisjonsrapport i perioden mars-juni, der de så på «Miljøarbeidertjenesten i Sør-Aurdal:- Er ressursene og organiseringen tilpasset brukernes funksjonsnivå?», krevde tid og engasjement fra oss.
- Ha tid og ressurser til oppdatering av nettside.
- Tilrettelegging av turnus slik at færre personalet jobber rundt hver bruker (tilbakemelding fra Fylkesmann). Dette vil bidra til å hindre og forebygge skader hos tjenestemottakerne og personalet.

SAMARBEID

- Samarbeid med verger og Reinli og Bagn sanitetsforening ang å undersøke muligheten i å lease en bil til nytte for tjenestemottakere på Bagn.
- Samarbeid med sykehuset innlandet Habiliteringstjenesten og BUP (barne og ungdomspsykiatrien) i mange enkeltsaker.
- Miljøarbeidertjenesten deltok i ulike interkommunale og kommunale team/forum, eks. Kompetansebehov i Valdres, Nettverk for målrettet miljøarbeid i Valdres, Regional kompetansegruppe, tverrfaglig team for voksne og tverrfaglig team for barn. Gruppearbeid ifht nye VLMS tar mye tid, en representant i gruppa som så på behandlingslinjer og en i kompetansegruppa..
- Samarbeid med ulike andre for eksempel politiet, prest, FM ifht enkelt saker

Nøkkeltall**Ressurskrevende tjenester,**

Flere av tjenestemottakerne kom inn under ordningen Ressurskrevende tjenester.

Miljøarbeidertjenesten hadde kr 11,5 millioner i brutto kostnader. Tilskudd til kommunen utgjorde i 2014 3,965 millioner for ressurskrevende tjenester.

I tillegg får Sør Aurdal kommune (gjennom inntektssystemet) kr 589000 pr person over 16 år med diagnose psykisk utviklingshemning..

	2010	2011	2012	2013	2014
Trusler	63	51	12	10	6
Nesten ulykker	6	9	15	9	18
Yrkesskader	2	1	5	1	3

De fleste av nesten ulykkene er å betrakte som vold mot personale.

Registrering av Trusler fra personer med vedtak etter kap 9 i Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester er ikke tatt med i tabellen.

	2013	2014
Avvik på informasjonssikkerhet	8	7

Regnskapstall 2014

(1.000 kr.)	REGNSKAP 2014			BUDSJETT 2014	
	REVIDERT				
Ansvar	Utgifter	Inntekter	Resultat	Netto	Avvik R13/B13
405	32 370	-8 131	24 239	23 777	462

Regnskapet for 2014 viser et merforbruk på kr 462'. Dette skyldes i hovedsak at det ble inntektsført 646' kr for mye i 2013 statstilskudd ressurskrevende brukere (avregning skjer i året etter), som fratrekkes i 2014.

Vi har spart inn mye ved å ikke ansette personer og spart der det er mulig, dette har kostet tjenesten dyrt ifht slitasje og oppgaver vi ikke får gjennomført.

Utfordringer i Miljøarbeidertjenesten:**KOMPETANSE**

- Miljøarbeidertjenesten yter tjenester fra **0-100 år**, altså hele livet. Tjenesten er omfattende og kompleks og setter spesielle krav til kompetanse da den følger hele livsløpet til mennesker som hele tiden er i utvikling.

- Gi brukerne et **godt og individuelt tilbud** som er i samsvar med rettigheter nedfelt i lover og forskrifter
- For å kunne yte tjenestene innbyggerne har krav på, kreves det at personale har nok kompetanse. Dette vil også bidra til at de blir trygge i jobben. Kommunen er pliktig til å gi opplæring. Behovet er på lang sikt å bygge opp et team som er dyktige på kompliserte fagopplegg og tvang, og har mulighet til å gi kontinuerlig opplæring. Høyskolepersonell er nødvendig for å kunne gi veiledning/oppfølging, være modeller og bidra til et godt arbeidsmiljø.
Det er også et krav om høyskoleutdanning ved skadeavverging etter vedtak Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester kap 9A.
- Jobber med å heve den **faglige kvaliteten, styrke personalet og jobbe med brukervedvirkning**. Prioriterer opplæring ifht opplæringspermen, videreføring av studiering innen Miljøbehandling, fokus på brannforebygging, vergeteknikker osv. Oppstart av studiering innen **tvang og makt** og gjennomføring av studiering innen **Miljøbehandling**.
- **Individuell plan** – brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester har rett til individuell plan. Planen er elektronisk og deltakerne kan selv fylle inn.
- Det er under faglig vurdering sammen med SI Habiliteringstjenesten om å fatte 3 nye vedtak etter kap 9 (Tvang og makt) i Miljøarbeidertjenesten. Disse vil ikke kreve nye ressurser.
- Miljøarbeidertjenesten jobber for å følge krav om dokumentasjon og kvalitetssikring, Dette krever opplæring av ansatte og ressurser til å få det gjennomført.

PERSONALE

- **Rekruttere rett og nok personale**
Miljøarbeidertjenesten har utfordringer med å skaffe nok og kvalifiserte personer til å yte nødvendig tjeneste. Har store utfordringer ifht nok personal med høgskole/fagutdanning på tvangstiltakene. Med at vi har mange i midlertidige stillinger, gir dette store utfordringer i fht trygghet og antall personale.
- **Merkantil** i 40% er for lite, blir etter med vedtak, arkivering, refusjon skriving, struktur osv. Det er startet opp tildelingskontor og målet er at det avhjelper i fht saksbehandling og vedtak.
- Gjennomføre **etisk refleksjon** på personalmøter og andre møter.
- **Rettsikkerhet** i fht tjenestemottakere og tjenesteytere, viktig med trygge og opplærte personale.
- **Utfordringer ved at det ikke er soneleder i Miljøarbeidertjenesten**, dette gir ulikheter innenfor de ulike tjenestene i kommunen, mindre bistand og støtte til personale, pårørende og stort press på tjenesteleder og fagleder. Mindre oppfølging av personale, som kan gi sykmeldinger og uro i gruppa
- Sykefraværet har øket fra 2013 til 2014. Bakgrunn for dette kan være stort fysisk og psykisk arbeidspress, store psykiske belastninger med tanke på nedskjæringer og usikkerhet i fht brukere og sin egen arbeidssituasjon. Jobber mye med å få **sykefraværet** ned dvs at vi jobber for at personalet skal ha det bra og trives på jobb..

ROS

- Gjennomføre risikoanalyser, innføre og lære opp i Kvalitetsloven og gjennomføre HMS runder
- Følge internkontrollrutinene og jobbe med informasjonssikkerhet

ORGANISERING

- **Samlokalisering** gir bedre ressursutnyttelse og heve kvaliteten på faget, samt fellesskap for tjenestemottakerne.

- Delta og planlagt ferdigstilling av 4- 5 private leiligheter på **Spangerud II er våren 2016**
- **Dokumentasjon** i forhold til fagsystemet Profil, samt saksbehandling. Har stort fokus på informasjonssikkerhet.
- **Brukermedvirkning**, ha klare og gode rutiner.
- Store utfordringer i fht personalet jobbet på samme stedet i mange år, må skifte arbeidssted.. Det er mange prosesser for at dette skal bli ett nytt trygt og stabilt tilbud.
- Gjennomgå dataene i **FRYD kartlegging** og ha fokus på direkte brukertid.
- Fortsetter med å ha fokus på å utvikle **hverdagsrehabilitering** i Miljøarbeidertjenesten. spennende med fokus på hverdagsrehabilitering innen rus/psykiatri, dette kunne bli ett satsingsområde i Sør-Aurdal kommune for alle tjenestene.
- Samarbeide med Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- Flere barn og unge har behov for veiledning og praktisk bistand, det er ikke mulig å gi alle den tjenesten de har behov for.
- Utfordringer i fht bygg (Lund er plaget med maur og sopp på badene, Lykkja med sopp i tak og leiligheter, Hellerud med inngang som er sunket, Tingvolltoppen med støv)

SAMARBEID

- Representanter fra Miljøarbeidertjenesten deltar i ulike **interkommunale** arbeidsgrupper og i flere kommunale arbeidsgrupper.
- Utvikle samarbeidet innen Tingvolltoppen og dagsenter for psykiatri

TJENESTEBEHOV

- Pr i dag er det fem barn/ ungdommer som nyter avlastnings/treningsleiligheten på **Synneisbakkin**. De som får tilbud og deres pårørende ønsker mer tid i trenings/avlastningsleiligheten.
- **Tingvolltoppen**, inntektsbringende produksjon, samt en god arbeidsplass for arbeidstakerne. Utfordringen er nok arbeidsoppgaver og god tilrettelegging. Stor etterspørsel etter arbeidsplasser, ressurser i fht personale og lokaliteter gir ikke mulighet til arbeid for alle som ønsker det.
- Rettsikkerhet i fht tjenestemottakere og tjenesteytere

Ansvar 45	Helse, familie og barnehage
------------------	------------------------------------

Generelt om tjenesten

Helse, familie og barnehage består av fem ulike tjenester, barnehage, fysioterapi, frisklivssentral, innvandrer, helsestasjon og lege. I tillegg er interkommunale tjenester som barnevern, pedagogisk psykologisk tjeneste og Nav innunder samme område, disse leverer egne årsmeldinger. Etter sammenslåing av tjenestene i 2013, ser vi positive resultater ved at tjenestene lettere samarbeider og ser helheten til barnets- og familiens beste. Tjenesten har fokus på tidlig innsats, og har forebyggende og tverrfaglig samarbeid som satsningsområde. I tillegg er det viktig for tjenestene at de skal oppleves som fleksible og brukertilpassede, noe vi har fått bekreftet gjennom gjennomførte brukerundersøkelser.

Resultatvurdering

Barnehage:

Full barnehagedekning, de som ønsker og har rett på plass i henhold til barnehageloven får barnehageplass i kommunen. Vi har praktisert løpende opptak, dvs at vi har tatt inn barn gjennom hele 2014.

*Vi har tre kommunale og en privat barnehage. Antall barn i de kommunale er til sammen ca 119 barn, og ca 30 årsverk.

*Vi har god pedagogdekning i Reinli, men har manglet noe pedagog i Begnadalen, samt en på dispensasjon i Hedalen.

*Vi har i tillegg en spesialpedagog som arbeider i de ulike barnehagene på barn med enkeltvedtak.

Målene i henhold til årsplanen i de enkelte barnehagene har blitt nådd, selv om vi i enkelte barnehager har hatt vansker med å opprettholde kontinuitet pga høyt sykefravær.

- Vi gjennomførte i 2013 en **medarbeiderundersøkelse**, hvor vi sammen har utarbeidet en handlingsplan. Områder vi har satt fokus på er blant annet fysiske arbeidsforhold, kompetanseheving, bedre rutiner for informasjonsutveksling og planer/oversikter slik at alle vet hva som skal gjelde. Det har også i 2014 vært jobbet med samme tema, dette for å få forankret det vi har bestemt.
- Det foreligger også for 2014 en ferdig **kompetanseplan** for barnehagene.

Tema og prosjekt i barnehagene

Vi har godt samarbeid felles i Valdres, og har nå «Barns trivsel - voksnes ansvar» som satsningsområde, dette er også et satsningsområde fra sentralt hold. I sammenheng med dette så har vi hatt felles planleggingsdager med fokus på kompetanseheving i Valdres.

Vi arbeider også kontinuerlig med programmet «Mitt valg», som er et anti-mobbeprogram til bruk i både barnehage og skole.

I tillegg har det vært tettere samarbeid mellom barnehage og helsestasjon, der man har samarbeidet i forhold til 5 årsundersøkelse.

*«Trygg i vann», alle barnehagebarna bruker bassenget ukentlig.

*Opplæring av barnehageansatte i Hedalen og Begnadalen barnehage i foreldreveiledningsprogrammet Trygghetssirkelen i regi av helsestasjon.

*Reinli barnehage har i personalgruppa og sammen med Nav arbeidslivssenter arbeidet og hatt fokus på «et enda bedre arbeidsfellesskap».

*Kontinuerlig fokus på å senke sykefraværet, gode rutiner jf hygiene osv.

Oversikt barnehage:

Barnehage:	Antall barn:	Antall avdelinger:	Antall årsverk:
Reinli	72	4	ca 16
Begnadalen	19	2	3,5
Hedalen	26	2	ca 7

Barn og årsverk har vært stabilt, men noe reduksjon i Begnadalen.

Legetjenesten

*Tjenesten gir nødvendig helsehjelp til alle som bor og oppholder seg i kommunen. Tjenesten består av 3 legehjemler, 2 i 100 %, den tredje stillingen er vakant og blir betjent av de to andre legene. Det er i tillegg 3,6 årsverk fordelt på 5 helsesekretærer, 0,4 årsverk er tillagt administrative oppgaver.

*Legene har oppfølgingsansvar overfor sykehjem, hjemmesykepleie og helsestasjon.

*Total ca 9500 konsultasjoner på dagtid. I helger og natt er det interkommunalt samarbeid, sentrert på Fagernes.

*Kontoret har startet opp med e-portal, elektronisk timebestilling og reseptfornyelse.

* Legetjenesten har et samarbeid med Ringerike kommune om en fastlegehjemmel på Nes.

Innvandrertjenesten

*Innvandrertjenesten er organisert med en administrativ del og en opplæringsdel. Opplæringsdelen er lokalisert på Fjellvik. Der er det to lærere som har ansvar for opplæring, og en programrådgiver som bistår deltakerne med bolig, besøk på offentlige kontorer, samt andre praktiske gjøremål.

*Vi har felles innvandrertjeneste med Etnedal. Vi har ansvar for den daglige driften, mens Etnedal kjøper tjenester fra oss.

*Nyankomne innvandrere mellom 18 og 55 år har rett og plikt på 550 timers norskopplæring, samt 50 timers samfunnsfagsopplæring. Opplæringstiden er 2 år. I spesielle tilfeller kan det søkes om det 3. året, en maksimum opplæringstid er 3.000 timer. Vi har ellers en plikt til å følge opp flyktningen inntil 5 år.

*I 2014 har det totalt vært 24 elever på norskopplæring på Fjellvik, 11 fra Sør-Aurdal og 13 fra Etnedal. I tillegg har vi 7 barn i barnehage. Antall elever ved introduksjonssenteret kan variere pga arbeidsinnvandrere og deres familier.

*Kommunene mottar integreringstilskudd for hver innvandrere som kommer. I tillegg er det tilskudd pr barn i barnehage og skole.

* Introduksjonsordningen sitt mål er å gjøre nyankomne innvandrere klar for arbeidslivet, eller videre utdanning. Dette har vi lyktes godt med i Sør-Aurdal, da de aller fleste som har gått ut av intro-ordningen fortsatt bor her, har fått seg fast arbeid, eller er under utdanning.

*Grunnskoleopplæringen er underlagt tjenesteleder for skole i kommunen, men administreres gjennom fagleder for innvandrertjenesten.

*I september startet vi opp igjen med voksenopplæringen innen grunnskoleundervisning for voksne med elever fra Etnedal og Sør-Aurdal. Skoletilbudet har en ramme på 2 år frem til juni 2016.

*Sammen med Etnedal kommune og Nav hadde vi et tilbud om opplæring av 6 personer for sertifikat klasse C (tung lastebil) alle kandidatene bestod prøven og har dermed fått førerkort for tung lastebil. Pr. 31.12.14 har ingen av disse fått jobbtilbud, noe som har ført til at de har flyttet fra kommunen for å finne seg jobb andre steder.

Helsesøstertjenesten

*Helsestasjonen har nå to årsverk med helsesøster. 0,3 årsverk med helsesøster står ubemannet. Denne lyses ut våren 2015.

*Barne- og familieveileder i 100 % har vært ansatt i ett år. På grunn av denne stillingen har Sør-Aurdal kommunen hatt mulighet og kapasitet til å ta i bruk og følge opp tiltak som er i tråd med Tidlig Inn prosjektet som har vært felles i Valdres.

*«Trygghetssirkelen (Cos-P)», er et foreldreveiledningsprogram med fokus på å styrke foreldrene i foreldrerollen. Dette er gitt individuelt til foreldrepar, til grupper eller til personale i barnehagene.

*Videre er vi i gang med Tidlig Inn Team, som en tverrfaglig gruppe med fokus på tiden fra svangerskap og frem til barnet er to år. Her er jordmor, helsestasjon, psykisk helse, kommunelege og barnevern representert. Nav, barnehage og andre instanser kan inviteres med.

*Helsestasjonen har 130 barn i brukergruppen 0-5 år. Alle får tilbud i henhold til «Veileder for

helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

*Helsestasjonen har barseltreff jevnlig, dette er et populært tiltak.

*I brukergruppen som er i barneskolealder er det ca 280 elever fordelt på tre skoler. I ungdomsskolealder har vi ca 130 elever fordelt på to skoler. Skolehelsetjenestens tilbud følger Veileder for helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Vi har et godt samarbeid med psykisk helsearbeid vedr gjennomføring av grupper på ungdomsskolen.

*Ressursteam er opprettet ved alle barnehager og skoler. Skolehelsetjenesten har ansvaret for driften av teamene. Målet med dette er å styre det tverrfaglige og forbyggende arbeidet i kommunen for alle som jobber med barn og unge.

*Helsesøster har nå hatt 4 års undersøkelsen i barnehagen i 1 ½ år. Målet er å fremme samarbeidet mellom foreldre, barnehage og helsesøster til barnets beste. Dette for å komme tidlig til med enkle tiltak, før små problemer vokser seg store.

*Skolestartundersøkelsen videreføres som et tverrfaglig tilbud, der helsesøster, fysioterapeut besøker barnehagen. Videre får barna med foreldre invitasjon til helsestasjonen med legebesøk.

Fysioterapitjenesten

*Tjenesten driver behandling av pasienter henvist fra lege eller andre behandlere med henvisningsmulighet til fysioterapeut. Tjenesten har felles venteliste. Fastlønnede fysioterapeuter tar i tillegg imot pasienter henvist fra helsestasjon, barnehage, skole, PPT, barnevern.

*Fysioterapeut innehar spesialkompetanse i lymfødembehandling. Sammen med fysioterapeut i Nord-Aurdal eneste i Valdres.

*Tjenesten utfører ergoterapifaglige oppgaver, og har bl.a. hovedansvar for hjelpemiddelformidling i kommunen, dette inkluderer også hjemmebesøk.

*Tjenesten har et koordinatoransvar og deltar på ansvarsgruppemøter. Samt er systemansvarlig i Acos IP.

*Det samarbeides interkommunalt gjennom barnefysioterapigruppe i Valdres.

*Fysioterapeutene er en del av et godt tverrfaglig samarbeid i kommunen, og deltar på bl.a skolestartundersøkelse i barnehagene, 4 månedersgrupper og fødselsforberedende kurs på helsestasjon.

*Det gjennomføres ergonomirunder i 1.klassene.

*Det ble i 2014 gitt 7165 konsultasjoner fordelt på 433 pasienter, av disse er størsteparten i alderen 59 – 70 år. I tillegg er konsultasjoner og oppfølging av personer innlagt ved rehabiliteringsavdelingen ved Sør-Aurdalsheimen og andre pasienter ved S.A. heimen ved behov. Tid brukt her tilsvarer 40% stilling (ca 15 timer pr uke).

*Antall behandlede pasienter har hatt en nedgang i 2014. Bakgrunnen for dette tilskriver vi i stor grad redusert bemanning på fysioterapitjenesten tilsvarende 0,4 årsverk, som har gitt lengre ventelister og færre til behandling. I tillegg ser vi at vi har et øket antall pasienter med større behov for tettere og hyppigere oppfølging av fysioterapeut grunnet tidligere hjem med dårligere funksjon.

Gjennomsnitt antall konsultasjoner pr pasient pr år			
2011	2012	2013	2014
14,37	15,84	15,44	16,24

Det har gjennomsnittlig vært ca 4 ukers ventetid på poliklinisk behandling hos fysioterapeut etter henvisning fra legen i 2014. Pasienter som er nyopererte eller med nye skader blir prioritert, og kommer slik inn så raskt det lar seg gjøre. Barn blir prioritert. Med felles venteliste har tjenesten god oversikt over henvendelser og behov som blir meldt til fysioterapi i kommunen. Dette er en styrke og en god modell for organisering som blir fremsnakket i fysioterapimiljø i andre kommuner, og som gir en effektiv og ryddig tjeneste.

Med helse og omsorgslov, samhandlingsreform og nye rutiner for utskriving av pasienter fra sykehus, opplever vi fremdeles at flere i stor grad skrives ut direkte til hjemmet, eller direkte fra sykehus til rehabiliteringsavdelingen. Dette krever tettere oppfølging av fysioterapeut både i form

av behandling og et utvidet behov for hjelpemidler og tilrettelegging i hjemmet. Hyppigere hjemmebesøk og konsultasjoner som varer lengre i tid da både ergoterapeutisk tilnærming og fysioterapispesifikk trening skal ivaretas. Nærhet til rehabiliteringsavdelingen, gode samarbeidsrutiner med hjemmetjeneste og andre gir fysioterapitjenesten i Sør-Aurdal en unik mulighet til å følge pasienten tett fra nye traumer og tilbake til god funksjon og å vinne tilbake kontroll i egne liv.

NØKKELTALL FRA TJENESTENE:

Barnehage:

Barnehageloven sier at vi skal ha tilstrekkelig bemanning til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet. Vi følger det som har blitt en veiledende norm i barnehagene gjennom mange år, og det er en voksen pr seks plasser, en pedagog pr 18 plasser. Det vil si at vi på en avdeling med 18 plasser har 1 førskolelærer og 2 assistenter/fagarbeidere. I tillegg så skal det være styrer i minimum 40% administrativ stilling.

Reviderte Kostra-tall pr 13.08.2014

Barnehage	Sør-Aurdal	Øystre Slidre	Nord-Aurdal	Vestre Slidre	Gj.snitt Oppland
Netto driftsutg pr innb 1-5 år i bhg i kr:	95 529	115 226	101 545	122 664	114 788
Dekningsgrad i bhg, 1-5 år	89,2 %	92,5%	86,9	96,4	91,2%

	Sør- Aurdal	Gj.snitt kommunegr 04	Gj.snitt Oppland	Gj.snitt landet utenom Oslo
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere	6,4	12,5	11,6	10,2
Fysioterapiårsverk pr 10 000 innbyggere	13,0	8,5	11,1	8,9
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten	3 037	3 840	2 483	2 160
Andel barn med barneverntiltak ift innb 0-17 år (%)	5,3	-	5,3	4,8

Regnskapstall 2014

(1.000 kr.)	REGNSKAP 2014			BUDSJETT 2014 REVIDERT	
Ansvar gruppe 45	Utgifter	Inntekter	Resultat	Netto	Avvik R14/B14
160 Innvandrertjenesten	3 932	-1 906	2 026	1 836	190
300 Reinli bhg	10 518	-3 149	7 369	6 769	600
302 Begnadalen bhg	2 984	-917	2 067	2 385	-318
303 Hedalen natur bhg	3 958	-1 006	2 953	2 605	348
310 Felles drift	2 687	-83	2 604	2 962	-358
400 Helsestasjon	2 191	-26	2 165	2 349	-185
401 Barnevern	4 619	-	4 619	3 270	1 349
402 Fysioterapi	2 423	-769	1 654	1 664	-10
410 Nav	5 564	-256	5 307	5 774	-467
415- Helse og familie Lege, medf sykh	10 972	-280	10 692	9 477	1 215
Totalt gruppe 45	49 848	-8 393	41 455	39 091	2 364

Merforbruk:

300 (Reinli) og 303 (Hedalen)- barnehage, pga høyere pensjonskostnader enn beregnet inn, samt behov for ekstraressurser til barn på vedtak.

401-Barnevern pga flere barn som trenger oppfølging utenfor hjemmet

415- Kommunehelsetjenesten- økning skyldes medfinansiering av sykehusinnleggelser

Mindreforbruk:

302- Begnadalen, pga reduksjon i ant barn og ansatte.

400- Helsestasjon pga ikke fullt bemannet.

410- Nav- mindre utgifter enn forventet pga færre på kvalifiseringsstønad.

Målsettinger / utfordringer 2015- 17**Legetjenesten:**

*Økt belastning blant personalet pga av økende pågang fra befolkning/innbyggere fordi det stilles høyere krav til å få time raskt og en vurdering av lege. Det er også økende andel eldre, og flere med livsstilssykdommer.

*Flere **lovpålagte krav og oppgaver** i forbindelse med innføring av samhandlingsreformen. Dette krever jevnlig oppdatering på fag og føringer fra sentralt hold. En utfordring er å sette av nok tid til dette i en ellers hektisk hverdag der pasienten må være i fokus.

*Etablering av felles legevakt i regionen og etablering av rutiner for samhandling i forbindelse med oppstart av felles intermediær avdeling på VLMS (Valdres lokalmedisinske senter.)

*Nav krever tettere oppfølging fra legene, mer tid til dialogmøter osv.

*Det er satt i gang et prosjekt som skal se på et felles journalsystem i Valdres. Om det blir nytt system, så vil dette medføre en merutgift.

Innvandrertjenesten:

- *Fokus på god kvalitet på **norskopplæring** som gjør at de forstår og kan gjøre seg forstått.
- *Bistå innvandrere til å bli **selvhjulpne** snarest mulig etter bosetting, sikre deltakelse i yrkes- og samfunnsliv, og bli økonomisk selvstendige.
- *Å få innvandrere integrert i lokal samfunnet er en utfordring, men der det er barn i familien er det noe lettere - spesielt for de som har barn i barnehage og i skolepliktig alder.
- *Utfordringer er skyss, da flyktningene ikke har mulighet til å ta førerkort, før de mestrer språket godt nok til å kunne ta førerprøven. Det blir mye bistand til kjøring.
- *Det er til tider vanskelig å oppdrive gode og billige nok boliger i sentrum, da det er både enklest og best for innvandrene å bo sentralt pga lett tilgang til butikker, skole osv.
- *Skaffe språk- og arbeidspraksisplasser for deltakerne i introduksjonsordningen.

Helsesøstertjenesten:

- *Helsestasjonen, «Å forebygge mer for å reparere mindre».
- *Tjenesten har et friskfokus, og skal bidra til å fremme mestring og god selvfølelse hos brukerne.
- *Tjenesten har som mål å videreutvikle og styrke tverrfaglig samarbeid med andre helsetjenester og etater.
- *Tjenesten jobber for å styrke foreldre i foreldrerollen, gjennom foreldreveiledningsprogrammet «Trygghetssirkelen».
- *Man ønsker å ha økt fokus på «Tidlig inn», der man bl a hjelper mødre som er i risiko for fødselsdepresjon.
- *Helsestasjonen vil satse på nettverkskapende tiltak som Åpent barseltreff på helsestasjonen.
- *Økt fokus på overvekt hos barn.
- *Helsestasjonen ønsker å bidra til å forebygge frafall i skolen, forebygge mobbing, i samarbeid med foreldre og skolen.
- *Helsestasjonen ønsker å styrke gruppetilbudet på barneskoletrinnet med fokus på Psykologisk Førstehjelp og grupper for barn med skilte foreldre.

Fysioterapitjenesten:

- *Valdresmodell for skolestartundersøkelse i samarbeid med barnehage, helsestasjon og fysioterapi. Begnadalen barnehage er pilotbarnehage.
- * Økt **fokus på hverdagsrehabilitering**, i samarbeid med hjemmetjenesten.
- * Gi godt behandlings- og rehabiliteringstilbud på riktig nivå
- * **Samhandlingsreformen:** flere personer kommer direkte hjem etter traumer eller operasjoner og trenger å komme raskt i gang med rehabilitering både poliklinisk og ved god tilrettelegging hjemmet. Fysioterapitjenesten ønsker å samarbeide med andre tjenester, koordinerende enhet og tildelingskontor for å få til gode modeller og metoder for hjemmerehabilitering.
- * Fysioterapitjenesten vil ha fokus på å ha **nødvendig behandlingsutstyr** tilgjengelig til stadig nye og større utfordringer blant pasienter.

Frisklivssentralen

- Frisklivssentralen skal være en kunnskapsbasert tjeneste som skal ha høyt faglig nivå innen områdene motiverende samtale, kosthold og fysisk aktivitet, og nyttes som en kunnskapsformidlende sentral i samarbeid med de andre tjenestene.
- Frisklivssentralen skal jobbe for å være en viktig og prioritert tjeneste i kommunens folkehelsearbeid, med jevnlig kontakt med aktuelle henvisere og god informasjon til aktuelle brukere.
- Frisklivssentralen skal prioritere helsesamtaler med henviste deltakere eller personer som selv tar kontakt, og arrangere enkelte kurs og gruppetilbud lokalt.
- Frisklivssentralen skal jobbe for å få god oversikt over aktuelle aktiviteter, treningstilbud, kurstilbud m.m. i kommunen og i Valdres generelt, slik at sentralen kan hjelpe personer inn i varige endringer.

Barnehage:

*Fortsatt fokus på å redusere sykefravær. Gode rutiner for hygiene og fokus på områder der vi kan tilrettelegge for å redusere dette, blir viktig.

*Vi har mange fremmedspråklige barn i Reinli barnehage og særlig foreldresamarbeid når det gjelder kommunikasjon kan være en utfordring. Vi jobber med å opprette gode rutiner.

*I Reinli fortsetter prosessen rundt arbeidet om ett enda bedre arbeidsfellesskap. Dette er en kontinuerlig prosess som er viktig og fortsette med.

*I Hedalen naturbarnehage blir prioritet å jobbe videre med barns trivsel- voksnes ansvar, språk og motorikk.

*I Begnadalen har man startet opp et prosjekt i samarbeid med fysioterapi og helsestasjon, der barnehagen er pilotbarnehage. Prosjektet heter «Sterke barn i Valdres», og målet er å forebygge forsinket motorisk utvikling og overvekt og fremme glede i fysisk aktivitet.

*Barnehagene vil også fortsette arbeidet med barns trivsel – voksnes ansvar og vår visjon vil alltid stå i fokus.

*Barn som lever under vanskelige forhold er et tema vi ønsker å ha oppe kontinuerlig til diskusjon og samtale for å styrke oss på dette feltet.

Ansvar 50	Teknisk drift
------------------	----------------------

Generelt om tjenesten

- 6 vannverk med tilhørende ledningsnett
- 1 hovedrenseanlegg i Bagn, 3 naturbaserte renseanlegg (1 i Hedalen, 2 Begnadalen) og 1 minirensanlegg på Leirskogen med tilhørende ledningsnett og 8 pumpestasjoner
- Ca. 43 km kommunale veier
- Ca 28 kommunale bygg (inkludert kommunale boliger), til sammen ett areal på ca 31 660 m², pluss total 579 m² med vann og avløpsanleggene.
- Renhold ved de kommunale byggene.
- 27 ansatte og ca 19 årsverk.

Teknisk drift har ansvaret for driften av alle kommunale bygg og anlegg, inkludert renhold og vedlikehold, med tilhørende personell.

Hovedmål (kommuneplanens samfunnsdel)	Resultatvurdering
Kommunen skal være en foregangskommune med hensyn til i størst mulig grad å benytte klimanøytral energi og være en pådriver for at ENØK-tiltak hensyntas i alle bygg.	ENØK: Sør-Aurdal inngikk i 2011 en såkalt EPC (energisparkontrakt). Fase 2 ble ferdigstilt i 2013 og ca. 80 tiltak ble gjennomført på 12 kommunale bygg. Selve utskiftingen av vinduer er først ferdigstilt febr. 2014. Fra 01.01.2015 starter garantiperioden, fase 3, hvor kommunen er lovt å redusere energiforbruket med 27 %. Dette vil bety en årlig innsparing på rundt 500 000 (avhengig av energiprisen).
Kommunen skal sikre etterspørselen etter drikkevann for innbyggere og tilreisende med vann av forskriftsmessig drikkevannskvalitet. Drikkevannskildene skal sikres slik at forsyningen blir sikker og økonomisk forsvarlig.	Vann: Det er levert rent vann til alle abonnenter og vi har ikke hatt stans i vannforsyningen. Det er fremdeles en jobb å gjøre for at sikkerheten i vannforsyningen skal bli enda bedre. Bl.a. skal ny og bedre overvåking installeres i løpet av 2015/16. Alle vannverkene er nå godkjent, men det gjenstår noe arbeid for å få på plass forutsetningene for godkjenningene. Dette gjelder Tollefsrud og Reinli. Større tiltak som krevde ressurser i 2014: • Leirskogen vannverk, blir ferdigstilt våren 2015. • Det er tettet flere lekkasjer.
Kommunen skal behandle avløpsvann på en slik måte at helse- og miljøskader eller sjenerende forhold ikke oppstår.	Avløp: Arbeidet med nytt avløpsrenseanlegg ble forsinket i forhold til første tidsplanen. Selve byggeprosessen ble startet først våren 2014 og ferdigstillelse er nå forventet i april 2015. Byggeprosessen har gått raskt, uten store utfordringer. Det nye anlegget vil gi en rimeligere drift, betydelig bedre arbeidsmiljø, samt langt bedre og sikrere rensing av avløpsvannet. Dette vil dermed ha stor betydning for miljø, økonomi og ansatte.
Veiene er et av de viktigste virkemidlene i distriktpolitikken. Veinettet er av stor	Kommunale veger; Våren 2014 kom det forslag fra

Hovedmål (kommuneplanens samfunnsdel)	Resultatvurdering
betydning for å opprettholde bosettingen og for å legge til rette for en utvikling i de enkelte bygdene.	fylkeskommunen om å nedklassifisere ca. 29 km fylkesveier til kommunale veier. Dette ville betydd 1,5-2 mill i økte årlige driftsutgifter på vei. Takket være betydelig både politisk og administrativt engasjement i Valdres, ble dette foreløpig stoppet. Høsten 2014 ble skolehagen i Hedalen (440 m) og Søre Vollbakkin i Bagn (650 m) asfaltert.
Arbeid, <i>bolig</i> , kultur og tjenestetilbud vil fortsatt være de viktigste forutsetningene for trivsel i Sør-Aurdal. Folk må i størst mulig grad få bo der de vil, og være sikre på at kommunal service når fram uavhengig av bosted, kjønn og alder.	Høsten 2014 ble det vedtatt boligsosial handlingsplan for Sør-Aurdal kommune. Denne planen er viktig for mange tjenester i kommunen. Det jobbes aktivt med å nå enda bedre håndtering av kommunens behov for kommunale boliger, både mht eldre, mennesker med spesielle behov og økonomisk vanskeligstilte. En kommunal bolig i Bagn ble solgt våren 2014. Samtidig har kommunen bevisst valgt å si opp alle framleieavtaler. De 3 siste ble sagt opp høsten 2014 og i dag leier kommunen kun ut egne boliger.

Delmål (økonomiplan)	Resultatvurdering
Standardheving bygg og anlegg	<i>Kommunale bygg:</i> Vedlikeholdsplan for kommunale bygg i Sør-Aurdal ble lagt fram i forbindelse med budsjett 2015. Dette er nå ett viktig og nyttig verktøy i forbindelse med den daglige driften av bygg. Følgende vedlikeholdstiltak er gjennomført på kommunale bygg i 2014: <i>Bagn skole:</i> Oppussing av grupperominndeling, ellers har det vært preget av at innsparing på innleie har ført til at vaktmester har manglet i lengre perioder. <i>Begnadalen skole og bh:</i> Ombygging av wc og garderober både i skole og samfunnshus. En del vindskier og takrenner er skiftet. Ny trinnløs inngang til barnehagen. Større prosjekter utsatt pga sak om skolestruktur. <i>Hedalen skole:</i> Noen innvendige dører er byttet i gymsal. Utskiftninger på elektrisk anlegg etter termografi. Større prosjekter utsatt pga sak om skolestruktur. <i>Reinli barnehage:</i> Hele barnehagen er malt. Mye panel er byttet pga råte. Inngangsparti nedre del er restaurert pga råte. Nye takplater over gammel del/ inngangsparti. Dør montert for ny inndeling av avdeling. Nytt wc montert på stellerom. Ny brannvegg ble montert mellom gamle og nye del. <i>SAUS:</i> Nytt universell utformet WC. Nytt rom

Delmål (økonomiplan)	Resultatvurdering
	til renhold. Tak reparasjoner. Utskifting av ytterdører. Basseng reparasjoner pga lekkasje. Utskifting av brannfarlige lamper. Nye ramper til C-blokk og rømningsvei A-blokk. Maling av diverse rom. Mye generell oppussing. Større prosjekter utsatt pga sak om skolestruktur. <i>Leirskogen barnehage:</i> Ny trapp rømningsvei kjøkken. <i>SAH:</i> Generelt pusses rom opp ved ut-og innflytting. Større prosjekter utsatt pga sykdom. <i>Tingvoll:</i> Legekontorer er pusset opp. Ny inngangsdør. Diverse innvendig maling av kontorer. <i>Miljøarbeidertjenestens boliger:</i> Veranda rettet opp Hellerud, Oppussing av bad på Lund, innsetting av lufteventiler på Lund og Lykkja. <i>Omsorgsboliger:</i> På Solbraut ble balkonger reparert pga råte. En takreparasjon på Høve, samt beising. Hedalsheimen: Nytt omkleddningsrom og vaskerom. Generell oppussing av rom ved inn og utflytting. Diverse vindskier og undertak ordnet etter lekkasje. Snøstoppere montert. <i>Utleieboliger:</i> Brunbakkli, skiftet drenering og avløp utvendig. 1 vegg skiftet pga lekkasje. 1 leilighet pusset opp rekkehuset.

Nøkkeltall for 2014:

Faktatabell (KOSTRA)	Sør-Aurdal			Kommune	Oppland	Landet
	2012	2013	2014	-gruppe		u/Oslo
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste	26,4	32,4	32,8	-	68,1	99
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning.: Prosent	24,7	26,4	26,8	-	71,4	85,6
Andel av de kommunale vannverkene som har sikkerhets- og beredskapsplan: Prosent	66,7	66,7	75	-	63,6	64,8
Energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter, konsern	127	120	130*	109	118	80
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter, konsern	44	74	67	61	52	63
Samlet areal på formålsbyggene kommunen eier i kvadratmeter per innbygger	9,0	8,0	6,2	6,4	5,3	5,8
Netto driftsutgifter i kr pr. km vei og gate		63 667	71 812	66 029	93 007	106 048
Netto driftsutgifter i kr pr. innbygger vei og gate		975	1 114	1 132	937	892

* Vi har hatt en reell reduksjon i forbruket på våre 12 EPC bygg på ca. 600 000 kWh, temperaturkorrigert. Det er derfor ikke riktig at strømforbruket har økt. Økningen kommer av at det er trukket ut bl.a. leid areal, som vi betaler strøm for.

Regnskapstall 2014

(1.000 kr.)	REGNSKAP 2014			BUDSJETT 2014 REVIDERT	
Ansvar	Utgifter	Inntekter	Resultat	Netto	Avvik R14/B14
500 Felles teknisk drift	1 467	-302	1 165	1 262	-97
501 Lokaler	13 311	-5 388	7 923	8 021	-98
502 Institusjoner	3 502	-1 813	1 689	1 993	-304
503 Botilbud	5 309	-7 781	-2 472	-2 293	-179
504 Veier	4 178	-951	3 227	2 957	270
505 Feier	647	-625	22	4	18
506 Vann	1 818	-2 574	-756	-385	-371
507 Avløp / Septik	4 159	-4 715	-555	-412	-143
Sum Teknisk drift	34 391	-24 149	10 243	11 147	-904

Regnskap 2014 gir et over skudd for Teknisk drift på vel 0,9 mill. Det har vært en klar politisk og administrativ bestilling at alle tjenester skal spare inn det som har vært mulig gjennom året. Det har gjennom siste del av året vært rapportert om overskudd. Dette kommer av for det første langt høyere leieinntekter enn budsjettert. Totalt ligger inntektene ca. 700 000 høyere enn budsjettert. Dette er mye et resultat av boliggruppa sitt arbeid med både å øke utleie og fokus på å få inn inntekter. Som et resultat av EPC har det blitt spart 300 000 mer enn budsjettet la opp til på strømutgifter. Samtidig er det kommet inn høyere inntekter enn budsjettert på vann og avløpsgebyrer, totalt vel 400 000. Det ble brukt ca. 250 000 mer på vedlikehold enn budsjett, på grunn av nødvendige tiltak. Likevel ble ikke alt igangsatt som var planlagt av ulike årsaker. Pga sykdom uten at det er leid inn, har vi spart inn 100 000 på lønnsbudsjettet.

Målsettinger / utfordringer 2015 – 18:

- Oppnå planmessig vedlikehold av kommunale bygg og anlegg. Ett viktig mål er at budsjett følger vedlikeholdsplan og behovene som her beskrives.
- Påvente av evt. ny skolestruktur har gjort driften mer uforutsigbar og vanskelig og planlegge. Spesielt C-blokka er utfordrende å drifte på en god måte og samtidig bruke minimalt med penger.
- Følge lover og forskrifter mht nye krav om å holde bygg og anlegg i riktig stand for både menneskers sikkerhet og velvære. Dette innebærer bl.a. å utarbeide planverk for universell utforming i alle bygg. De fleste bygg har mangler i forhold til dagens krav vedr. brann. Dette er innarbeidet i eget investeringsprosjekt som skal slutføres i 2015.
- Arbeide for å oppnå internkontroll som er oppdatert og fungerer på alle ansvarsområder.
- Leverer vann og rense avløp i henhold til kommuneplanens samfunnsdel, dvs med sikkerhet og kvalitet.
- Arbeide for å oppnå økt sikkerhet og kontroll med håndteringen av kommunens vann, bl.a ved å utarbeide beredskapsplaner for vann og avløpssektoren.
- I løpet av 2015 har vi som målsetning å få på plass hovedplan for vann og avløp. Dette vil gi oss en bedre oversikt over dagens situasjon, både mht økonomi, ledningsnett. Samtidig vil den

være ett svært viktig verktøy for å stake ut retningen og legge gode planer framover, både mht økonomi, sikkerhet og kvalitet.

- Oppnå en organisering som sikrer både kvalitet og effektivitet i tjenesten. Samtidig er det viktig å beholde fornøyde ansatte og brukere av tjenestene.
- Tjenesten står overfor stadig større utfordringer med krav fra myndigheter og kommunens innbyggere.
- Det gjenstår flere tiltak for å oppnå tilfredsstillende sikkerhet mht brannvern på flere bygg. Dette vil vi jobbe systematisk med i løpet av året for å få på plass.

KOMMUNENS FINANSFORVALTNING

GENERELT/MÅLSETTING

I samsvar med bestemmelsene i forskriften om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning skal finansreglementet omfatte forvaltningen av kommunens finansielle aktiva (plasseringer) og passiva (rentebærende gjeld). Rådmannen er gitt fullmakt til å utøve finansforvaltningen for kommunen i tråd med reglementet.

Finansforvaltningen har som overordnet formål at den skal sikre en rimelig avkastning samt stabile og lave netto finansieringskostnader for kommunens aktiviteter innenfor definerte risikorammer.

Vårt reglement for finansforvaltning bygger på ny forskrift om finansforvaltning gjeldende fra og med 1.7.2010.

FINANSPORTEFØLJENS SAMMENSETNING

LÅNEPORTEFØLJEN

Kommunens langsiktig gjeld er ved årsskiftet fordelt slik:

Långiver	Restgjeld	Antall lån	Fordeling
Kommunekreditt	11 740 920	1	6,3 %
Kommunalbanken	20 957 920	1	11,2 %
Husbanken, særvilkår	4 074 603	5	2,2 %
Husbanken, investeringslån	7 031 737	1	3,8 %
Husbanken, videreutlån	2 532 344	8	1,4 %
Sertifikatlån, tilrettelegger DnB	140 138 514	1	75,2 %
SUM langsiktig gjeld	186 476 038	17	100 %

Lånevilkår

Fastrente	Flytende rente
Restgjeld fastrentelån: Kr 123 457 920 Vektet rentesats fastrentelån: 4,10% Andel fastrentelån: 66,2 %	Restgjeld lån flytende rente: Kr 63 018 122 Vektet rentesats flytende: 2,15% Andel lån flytende rente: 33,8 %

Kommunens langsiktige gjeld er nå ca 186,5 mill kr. Kommunens låneportefølje er fordelt på flytende rentevilkår, fastrenteavtaler og rentebytteavtaler. Ved årsskiftet var 66,2 % av langsiktig gjeld på fastrente, og 33,8 % av langsiktig gjeld på flytende rente. Andelen flytende rente har "økt" med 7,0 % i forhold til ved årsskiftet 2012. Vi har innhentet en porteføljeanalyse fra DnB, og deres analyse viser en gjennomsnittlig rente på 3,63 % på hele porteføljen.

DnB har analysert vår andel av rentebinding opp mot finansreglementet vårt.

Andel rentebinding mindre enn 1 år	37,73 %
Andel rentebinding mellom 1 - 5 år	23,54 %
Andel rentebinding over 5 år	38,72 %

Dette viser at 62,27 % av dagens portefølje har en rentebinding utover 1 år. Dette er innenfor

rammene i vedtatt finansreglement, der 1/3 skal være flytende rente, 1/3 skal være fast rente og der den siste 1/3 skal reguleres ut i fra markedssituasjonen. Dette kan vi blant annet regulere ved de årlige låneopptakene. Våre fastrenteavtaler har blitt inngått i tider med ett urolig finansmarked og vi har prioritert forutsigbarhet og trygghet. Vi mener dette har vært en fornuftig strategi.

Sør-Aurdal kommune foretok årets låneopptak i forbindelse med rullering av vårt sertifikatlån i mai og november. Dette gjorde at vi fikk utnyttet en p.t. fordelaktig renteavtale på våre innskudd, fremforhandlet ved anbud på hovedbankforbindelse. Dette sørget for en meget positiv rentegevinst.

Sertifikatlånet rulleres over 6 mnd. Det innhentes pristilbud i forkant av rulleringene.

Både ut fra den økonomiske situasjonen i kommunen og utviklingen i finansmarkedet må det fortløpende vurderes hvilke renteavtaler som er mest gunstig for kommunen. Sør-Aurdal kommune innhenter tilbud fra minimum tre konkurrerende långivere ved nytt låneopptak og ved rullering av sertifikatlån. I perioder med stigende renter er det fordelaktig med fastrenteavtaler, mens det er en fordel med flytende renter når markedsrentene er lave. Det vil alltid være en balansegang mellom det å sikre seg forutsigbare rentekostnader og det å dra nytte av lave markedsrenter.

PLASSERINGSFORTEFØLJEN

Plassering	Volum	Vilkår	Rente nom.
DnB	47 397 097	NIBOR 3.mnd + 1,06 %	2,76 %
NORDEA BANK NORGE ASA	1 148 033	NIBOR 1.mnd - 0,15 %	1,47 %
DnB Liv Garanti Kapital + Garantikonto	12 343 927	p.t. vilkår - kostnader	4,18 %
Videreutlån Husbanken	2 976 036	flytende rente + 0,25%	2,57 %
Sum plasseringer	63 865 093	Gj.snitt vektet:	3,00 %

Ordinære innskudd i bank (driftskonti) utgjør pr 31.12.14 ca 48,5 mill. kr, eller 76 % av totale plasseringer. Likviditeten er forholdsvis god, men det er delvis fordi vi har tatt opp lån etter budsjettet, og ikke etter faktisk behov. Dermed er summen på ubrukte lånemidler forholdsvis betydelig, ca. 29 mill. kr. Slik sett er likviditetssituasjonen fortsatt utfordrende, og må vies oppmerksomhet framover etter hvert som ubrukte lånemidler blir redusert ved gjennomføring av større planlagte prosjekter.

Plasseringene som er gjort utenom ordinære bankinnskudd utgjør ca 15,3 mill. kr. Våre plasseringer utenom bankinnskudd har liten risiko, men videreutlån av husbankmidler kan innebære en viss risiko. Vi har ellers plasseringer i DnB Liv (tidligere Vital) og der er hovedstolen sikret. Vi er også garantert en minsteavkastning.

Det er ikke tatt opp lån eller gjort plasseringer som ikke framkommer av regnskapet og årsmeldingen.

Opplysninger om de ulike produktenes forventede avkastning og risiko:

Produkt	Forventet avkastning	Risiko	Bindingstid
DnB Liv Garanti kapital - Avtalenr 30254683000	5 - 6 % p.a. Garantert 3 %.	Lav risiko.	Ingen bindingstid
DnB Liv Garanti kapital - Avtalenr 30358547000	5 - 6 % p.a. Garantert 2,75%.	Lav risiko.	Ingen bindingstid
DnB Liv Garantikonto - Avtalenr 30543596000	5 - 6 % p.a. Garantert 1,90%.	Lav risiko.	Ingen bindingstid

DnB Liv Garanti Kapital:

Plassering i livsforsikringer. Den første plasseringen ble gjort i 2006, mens det ble gjort en ny

plassering her i 2007. Denne ble delvis finansiert ved at kommunen gikk ut av Avanse Sikring. Minsteavkastningen på den eldste avtalen er garantert til 3 %, mens minsteavkastningen for avtalen tegnet i 2007 er garantert til 2,75 %.

DnB Liv Garantikonto:

Det ble i juli 2010 kjøpt en ny Vital Garanti Kapital pålydende kr 3.000.000,-. Denne ble hovedsakelig finansiert via innløsning av DnB NOR Asiavekst og DnB NOR Alternativ Energi II. Denne har siden endret navn til DnB Liv Garantikonto. Her er man garantert en minsteavkastning på 1,90 %.

Gjennomsnittlig nettoavkastning (etter kostnader) for alle tre avtalene er i 2014 beregnet til 4,18 %. Det er forskjellig forvaltningskostnad på de tre avtalene. Dette har sammenheng med hvor offensiv porteføljeforvaltningen er i de forskjellige avtalene. Forvaltningskostnad og avkastning vil derfor variere i de tre avtalene.

For regnskapsåret 2014 vil stipulert flytteverdi pr 1.1.2015 være verdifastsettelse for våre DnB Liv-produkter (samme prinsipp som i regnskapsåret 2010 til 2013). Vi har i årene før regnskapsåret 2010 benyttet ligningsverdi som verdifastsettelse